

Hind 24.90 krooni

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Positriteel:

Edgar Valteri

80. sünniaastapäevaks

**Harry Potter ja
segavereline
prints**

**Presidendi
mõttetaloutelt**

**Hea Laps –
15. Kõnelevad
veteranid!**

**Triibu-Liine
näomaalinguna**

aulupeomulieid

eneroia!

**Uued
võistlused
kirjalastele!**

**Sõber Veltzi
rokikool**

**Punarinna
rind polegi
punane!**

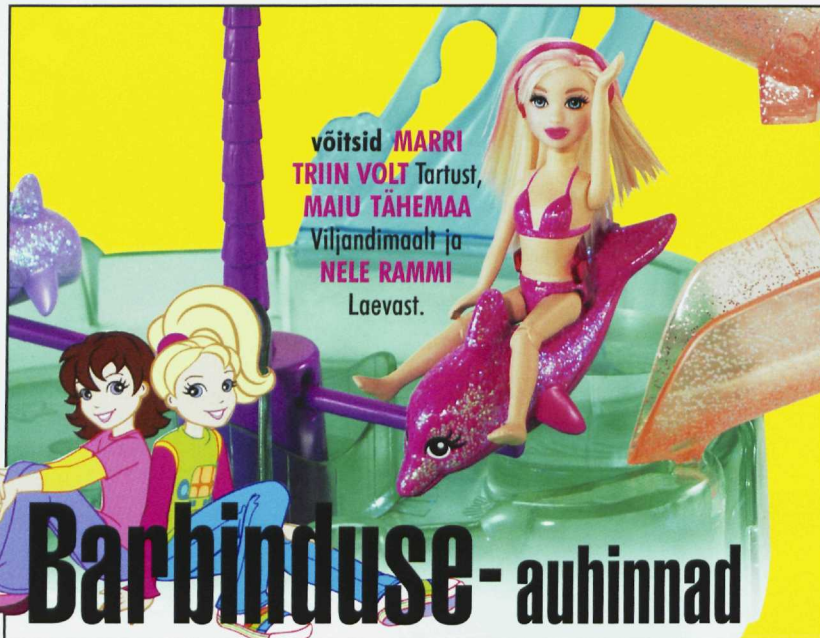
www.healaps.ee

9 771406 344067

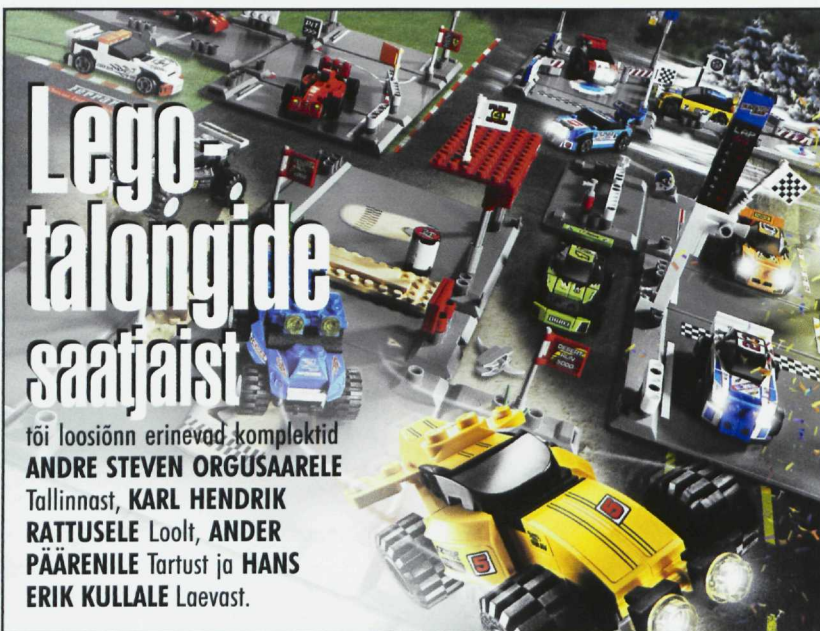
Soe septembriterrivitus kõigile!

Nüüd selguvad JUUNInumbri auhinnavõitjad, juulis-augustis ilmunud kaksiknumbri võistlustest osavõtjad varugu kannatust oktoobrikuu alguseni. Nagu ikka, saavad Tallinna, Harju-, Lääne-, Järva- ja Pärnumaa lugejad oma auhinnad kätte Kullo Lastegaleriist (Kuninga 6, Tallinn, e-mail: galerii@kullo.ee, avatud teisipäevast laupäevani kella 10 – 18). Virumaa auhindu aitab meil jagada Tammeri raamatupood Rakveres. Lõuna-estlaste auhinnad toimetatakse O. Lutsu nimelisse Keskraamatukogusse (Tartu, Kompanii 3/5). Kellel on muid soovet, neil palume toimetusse kirjutada, või meilida.

võitsid **MARRI TRIIN VOLT** Tartust, **MAIU TÄHEMAA** Viljandimaalt ja **NELE RAMMI** Laevast.

Barbie- auhinnad

LEGO- talongide saatjaist

tõi loosiõnn erinevad komplektid **ANDRE STEVEN ORGUSAARE** Tallinnast, **KARL HENDRIK RATTUSELE** Loot, **ANDER PÄÄRENILE** Tartust ja **HANS ERIK KULLALE** Laevast.

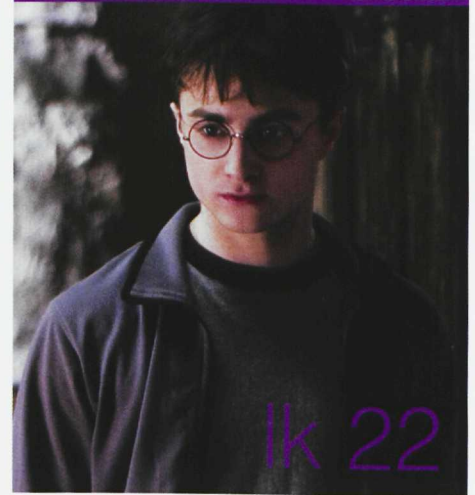
Juuniriini-auhinnaraamatud saavad **RIVO TÜKSAMMEL** Haapsalust ja **LAURI KASAK** Võrust.

Ristsõna-cd-d võitsid **MARE LÕOKE** Kihnu saarelt ja Saduküla Põhikooli 5. klass.

Lembitu mõistatuse auhinnad võitsid **AVELIIS VESKIMÄE** Türitl ja **ANNELI TÕNISSON** Tääksist.

Kes-Mis-Kus?

Nr 9-2009

Kaaneplilt: Eleonora Sijanda (Huvikeskus Kullo arhiivist)

- 3 Luulet: Triin Ehrlich, Jaanika Ojamäe, Leelo Tungal, Andrus Norak
- 4 Soome kirjalsed
- 5 Presidendi mõttetalgutelt: Hanna Maria Vask
- 6 Kullo noored kunstnikud
- 7 Võlukepiga mees: Edgar Valter
- 8 Tiit Kändler energiast
- 10 Oma sulega: Kristiina Simulman
- 11 Lauupeomuljeid
- 12 Septembriin. Lembitu mõistatus
- 13 Naeru-uss
- 14 Enda Naaberi „Naljatilik“
- 15 Mustkunstnik Ande
- 16 Steni võistluselt: Mariliis Peterson
- 18 Uudised
- 19 Peep Veedla punarinnast
- 21 Poster 1: Edgar Valteri „Õrnalt kurb“
- 22 Poster 2: „Harry Potter ja segavereline prints“
- 25 Viluste almanahh
- 26 Südameleidu soolajuttu
- 27 Ilmar Trulli ristsõna
- 28 Järjehoidja
- 30 Osavnäpp: Lully Gustavsoni karbike
- 31 Hea Laps – 15. sünnipäevajuttu „veteranidega“
- 34 Barbie jalgratas
- 35 Reet Mängel-Juuse koomiks
- 36 Paetisme
- 37 Kinouudised
- 38 Leib ja lilled
- 39 Irise näovärvivemp: Triibu-Liine
- 40 Sõber Veltzi rokikool: American Bandstand
- 42 Tuhala looduslaager
- 43 Kapsamõistatus

Väljaandja: Mittetulundusühing „Hea Laps“
Harju 1, 10146 Tallinn Tel: 631 44 28
Hea.Laps@mail.ee

Tellimisinfo: Ajakirja saab tellida kõigist Eestimaa postkontoritest ja ka toimetuse kaudu meilitsi e-postiaadressil tellimine@healaps.ee

Trükk: Reusner

Ajakiri Hea Laps ilmub kord kuus

Toimetaja Leelo Tungal, leelo@healaps.ee

Levijuht Andrus Lauringson, andrus@healaps.ee

Kujundaja Vivika Kalt, vivika@healaps.ee

Mõnusat uut kooliaastat, armsad sõbrad ja sugulased!

Kerri Tello Laagna Gümnaasiumist

Minu pinalid

Minul pinaleid on kolm, kõigilt pühitud on tolm. Ühes elab pliiats ja kumm, teises hoopis teritaja tumm. Kolmandas on sirgelt reas vildikad – värvilised ja head. Nendest pinalitest hoolin, kõiki vaja on mul koolis.

Triin Ehrlich
Kambja Põhikoolist

Täname Kultuuriministeeriumi, Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksufondi.

Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja 585-le koolile!

Leelo Tungal

Algus

Arstid, akadeemikud, füüsikud ja keemikud, pankurid ja tellerid, kunstnikud ja kelnerid, kokad ja direktorid, liikluse-inspektorid, näitlejad ja lavastajad, lauljad, maadeavastajad – kõik on alustanud nii täpselt nagu Sinagi: alul selgeks õpid A, pärast pidama ei saa, kuni õpid keemikuks, arstiks, akadeemikuks või siis... eks sa ise tea! Alguseks on A-täht hea!

Andrus Norak

Kelleks saada?

Mõtlen alles, kelleks saada, minnes, ranits seljas, kooli. Elult elukutset saada tahaks sellist, millest hoolin. Elukutset tahaks leida, mille eest võiks palka saada. Amet, mis ei küsiks leiba, tõesti pole kergelt saadav. Et ma samamoodi nagu isa oleks kapten laevas, selleks tuleb parasjagu õppida ja näha vaeva.

Killuke õnne

Õnn ei ole sõbraks, saatjaks iga päev, ei teda alati oma kõrval näe. Tihti peitu poeb ta murede ajal ning alles hiljem kätte näitab õige raja.

Õnne erinevalt inimesed näevad, vahel sellest kiiruga nad mööda läevad. Kui õnn on kohal, siis silmist teda märkab, inimene justkui talveunest ärkab.

Mõni näeb õnnekildu paaris pilgus heas või mõnes sõbralikus kirjepandud reas. Vahel siiras naeratus võib päästa päeva, sest just seda kõik meie ümber näevad.

Jaanika Ojamäe Tabasalu
Gümnaasiumist

Kirjalapsed Soomest

Sandra Toom Tampere
Rudolf Steineri Koolist

Tere, Hea Laps!

Kirjutame Teile Tampere. Oleme rõõmsad, et oleme juba pool aastat saanud teie ajakirja, loeme seda alati suure huviga!

Meil on siin Tampere neli eesti keele rühma (lapsed, kelle vanematest vähemalt üks on eestlane ja kes õpivad eesti keelt emakeelena). Õpilased on 6 – 13 aastased. Igas rühmas on vähemalt neli õpilast. Otsustasime ühe rühmaga kirjutada teile luuletuse ja kolm õpilast joonistas ka pildid. Tervitustega Hea Lapse lugejatele

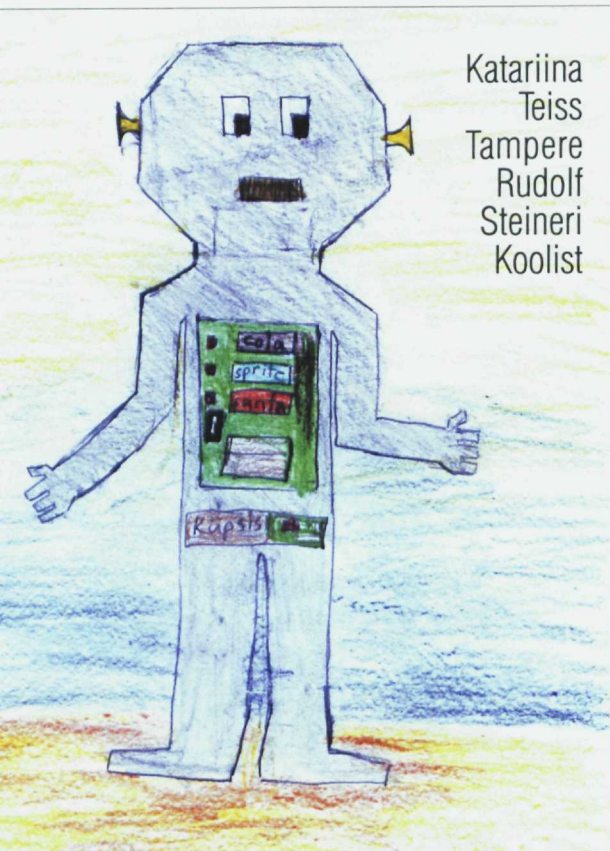
Tampere põhikoolide eesti keele õpilased
ja õpetaja Alla Jyrä

Mida mina saan teha Eesti heaks?

Vabariigi Presidendi kirjalagutelt

Eestis võiks olla nagu Soomes viisakad autojuhid ja hea liiklus. Ka inimesed on Soomes viisakamad, kuid ka Eestis on viisakaid inimesi. Eestis meeldib mulle see, et seal elab mul palju sõpru ja tuttavaid. Eestis on mõnikord halb liiklus ja vahel ka ebaviisakad autojuhid. Soomes on see hea, et siin on kohti, kus sõbrannadega käia ja aega veeta. Eestile saan kasulik olla nii, et ei reosta loodust ega linna. Bussijuhid aga võiksid Eestis olla viisakamad, nad võiksid inimesi teretada, kui need bussi astuvad. Eesti koolides võiksid olla pikemad söögivahe- tunnid, muidu võib juhtuda nii, et ei jõuagi söödud, Õppekava võiks Eestis olla kergem, et poleks nii palju õppida.

Adrienne Tome Helsingi Roihuvuori Algkoolist

Katariina
Teiss
Tampere
Rudolf
Steineri
Koolist

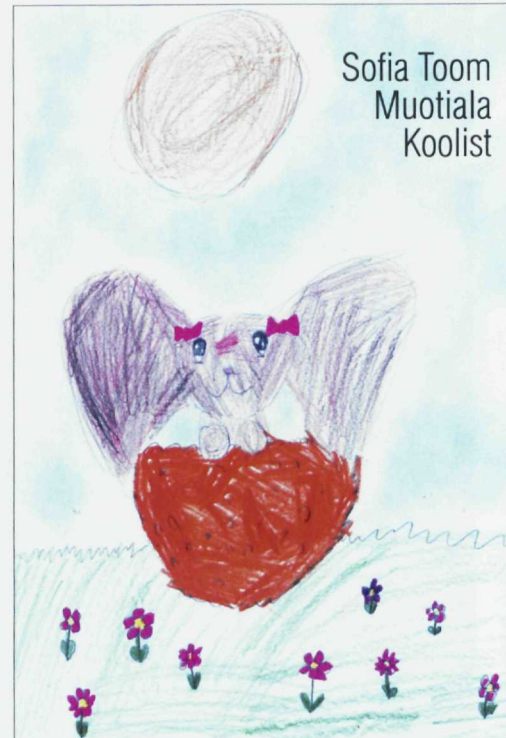
Soome ja Eesti

Soome on nii imeline,
Rootsi kõrval tavaline.
Eestist ta ei ole parem,
suvevaheaegki lõpeb varem.

Soomes meil on palju järvi,
sellest Eesti läheb närvi.
Lisaks meil on palju saari,
kuid õnneks pole enam tsaari.

Meie riiki juhib Tarja.
Talle annaks maasikmarja.
Eesti riiki juhib Ilves.
Ilm seal ongi harva pilves.

Me maade vahel on vaid laht,
mille pinnal merevaht.
Tulge meile külla Soome!
Koos me õunamahla joome.

Sofia Toom
Muotiala
Koolist

Triinu Sepp, "Kullaketrajad", Pelgulinna Gümnaasiumist (näitusel Armastan Eestimaad 2008)

Lp hr President!

Olen 12aastane õpilane Pärnu Vanalinna Põhikoolist. Ma ei ole õpinud veel majandust, et Teile nõu anda, kuidas Eesti riiki kriisist välja tuua. Tahtsin ikka kirja panna oma mõtted, mis on tulnud telerit vaadates, lehti lugedes ja raadiot kuulates.

Kõige enam meeldib mulle vaadata loodusfilme. Zooloog Aleksei Turovski ütleb, et me oleme inimloomad ja meis on 95% looma. Loomad käituvad vastavalt loodusseadustele. Tundub, et inimloomad käituvad hoopis vastupidi.

Vapustav oli vaadata, kuidas pingviinid elasid üle väga külma aja. Kõle põhjatuul puhus ja nemad moodustasid tiheda-tiheda kogumi, kus kõige nõrgemad olid keskel. Nii jäid nad ellu. Isegi veised teevad hädaohu korral sellise ringi ja kaitsevad nii oma poegi kiskjate eest. Mulle tundub, et riigi sees uhkeldavad "pingviinid" on küll valgetes särkides ja frakkidega, aga väljaspool ringi on hädas kõige nõrgemad: lapsed ja vanurid.

Kunagi nägin raamatus karikatuuri, kuidas töömehe kukil istusid täissõõnud isandad. Proovisin ka ise mõelda, kuidas meie riigis need lood on. Liiga palju muidusööjaid viivadki töönimesed ja nende pered vaesusesse. Neid võiks olla poole vähem. Ja nad peaksid oma tööd korralikumalt tegema. Alatihti on umbes 2/5 riigikogulastest saalist kadunud ja needki, kes alles on, tegelevad tühja-tähjaga. Isegi ninanokkimise või tukkumisega.

Eriti raske on praegu lastega peredel. Võtkem eeskuju

targast loomariigist. Poegadeta emadel ehk "tädid" on väga tähtis roll loomade kasvatamisel. Kiskjatel – huntidel, saakalitel ja teistel – on poegadeta emasloomad need, kes valvavad ja õpetavad pisikesi kiskjaid. Meil elavad "tädid" muretult. Mõtlevad vaid iseenda elule. Vanaks jäädes nende emade noored, kes kasvasid üles puudustes, peavad lastetuid teenindama ja neile pensioni teenima. Kena oleks, kui nad oma teenistuse ajal oleksid mingit maksu maksnud. See käib ka lastetute meeste kohta.

Väga palju räägitakse, et inimestel pole tööd. Meie Pärnu linn vajaks heakorra alal palju töökäsi. Torkab silma palju räämas maju, koristamata hoove ja parke ning väga kole jõekallas. Sinna võiks kas või väikse palga eest inimesi tööle suunata. Näiteks meie kooli garderoobis on 2 väga vana tädi. Kindlasti maksatakse neile pensioni. Nad võiksid koju jääda, oma koha noortele anda.

Eks ole mujalgi niimoodi.

Hea, et meil naftat ega muud himustamisväärset maavarasid pole. Keegi ei taha meie riiki vallutada. Seega saab ka kulusid kaitsevæele vähendada.

Inimesi peaks õpetama tervislikult elama, siis ei neela ka tervishoid nii palju raha ja terve rahvas on õnnelik rahvas. Ei mürkidele!

Need on minu mõtted.

Soovin ka Teile head!

Hanna Maria Vask Pärnu Vanalinna Põhikoolist

Ken Raondi Haapsalust mõttes välja Triibu-Liine nime.

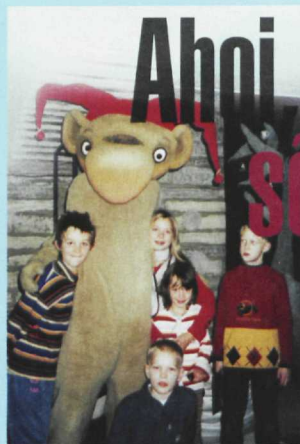

Kirke Kangro

aprill 1994
HEA LAPSED
nink tema sõbrad ja sugulased

Esimene Hea Laps ja tema kaanetüdruk (üleval) praegu.

Ahoi armsad Hea Lapse sõbrad ja sugulased!

Jajah, nii see aeg lendab! Vanainimesed ütlevad: muidu ei saaks arugi, et aeg nii kiiresti liigub, aga näe, lapsed muudkui kasvavad! Hea Laps sai juba maikuus 15 täis, kuid kuna kevadine aeg oli kõigi kooliga seotud inimeste jaoks kangesti kirju ja kiire, siis lükkasime sünnipäeva tähistamise septembrisse. Meie ajakiri on ainuke iseseisvas Eestis sündinud lasteväljaannetest, mis on nii kava püsinud. Heast Lapsest on vanem ainult meie sõber, väheke noorematele mõeldud Täheke, mis hakkas ilmuma juba nõukogude ajal.

Neid, keda tänada, Heal Lapsel jagub:

kultuuriministeerium, haridus- ja teadusministeerium, Eesti Kultuurkapital, hasartmängumaksunõukogu, Eesti Rahvuskultuuri Fond. Oleme tänulikud Kirjanike Liidule, kelle sõbraliku õhkkonnaga majas asub meie toimetustuba, samuti magusavabrikule Kalev, kes on meie üritusi maiustega toetanud! Algusest peale on meil olnud soojad suhted aktsiaseltsiga Rekato, kelle lego-lehekülg ilmub juba aastaid igas numbris, ja Matteli ning Rimonnega – ka barbinderuse rubriik on väga paljudele lugejatele rõõmu valmistanud!

armsad Hea Lapse sõbrad ja sugulased!

Aleksei Turovski kohtus Hea Lapse peol Kalmetu koolipoistega.

Kõiki asutusi ja organisatsioone, kellega on olnud tore koostööd teha, ei jõuakski nimetada: Lastekirjanduse Keskus, SüdameLiit, Muinsuskaitse Selts, Eesti Raadio, ETV ja TV 3, skaudid ja gaidid, Tartu Mänguasjamuuseum, kultuuriselts Russki Dom, Energiakeskus, Forum Cinemas, Suur Laste Raamatuklubi... Algusest peale oleme olnud seotud Sten Roosi muinasjutuvõistlusega.

Suurt rõõmu on toimetusele valmistanud head õpetajad: Kersti Vendelin, Külli Suv, Sirje Jõe, Tuuli Saksa, Silja Tammi, Ilme Kraaner, Aasa Liiv, Kersti Uudelt, Ene Toomsalu, Regina Urb, Krista Ustav, Tõnu Tammar, Piret Joalaid jpt.

Autoreid, kes lugejatele on rõõmu valmistanud, ei jõuakski üles lugeda – selleks tuleks trükkida eraldi ilmatu paks köide! Paljud neist – näiteks kunstnikud Ülle Meister ja Kirke Kangro – on olnud lausa Hea Lapse sünni juures! Mitmest kunagisest kirjalapsest – Andres Jakovlevist, Sabina Zinovjevast, Anneli Orgusaarest – on saanud nüüdseks head kaastöölised. Vähemasti viiel kirjalastest on ilmunud juba oma raamatud, nii et praegustel lugejatel on, mida järele teha!

Miks just Hea Laps?

Aga sellepärast, et tegelikult on kõik lapsed head (kui nad just parajasti pahandust ei tee)! Ja teiseks: on olemas vahva vanasõna: „Hea laps – lambasilm, saba taha – valmis hunt!“ See tähendab, et igas lapses on sees nii vaikne talleke kui ka vallatu tembutaja. Muide, mida öeldakse lapsele, kui ta on kenasti käitunud ja millegi eest tänanud? Eks ikka: „Hea laps!“

Hea laps ei ole taevatu ega tukunui ja temaga juhtub teadagi igasuguseid lugusid. Juba esimese numbri kaanel olev pilt pisitüdrukust, kes ema kosmeetikakoti kallal käies ennast „ilusaks“ tegi, annab aimu, et ajakirjas peab ikka nalja ka saama. Nüüd on see kaanetüdruk juba lõpetanud Eesti Kunstiakadeemia magistrantuuri, aga vahel (eriti kujude voolimise hoos) on ta nägu niisama kriim kui mudilasena...

Loe edasi lk 31

Võlukepiga mees

Igäiks teab, et pliiatsiga võib kirjutada, kriipse tõmmata või ka üht-teist joonistada. Mõne kunstniku käes muutub pliiats aga tõeliseks võlukepikeseks – siuh-säuh! – ja juba ilmuvadki paberile inimesed, loomad, puud ja põõsad, mis on „nagu päriselt“ – ainult et justkui põnevamad.

Üks sellistest võlukepi valdajatest oli Edgar Valter – raamatuillustraator, karikaturist, maalikunstnik ning oma elu viimastel aastatel ka lastekirjanik, kelle unistustest sündinud Pokumaal on juba paljud lapsed ja täiskasvanudki külas käinud.

Hea Lapsega oli onu Ets seotud päris ajakirja algusest peale: ta illustreeris nii laste kui ka kirjanike loomingut, tegi karikatüüre ja joonistas kaanepilte.

Edgar Valter oli põline linnapoiss: ta sündis Tallinnas kaheksalapselise pere neljanda lapsena, nii et – nagu ta ise oma 75. juubeli eel intervjuus Heale Lapsele mainis – modelle oli tal juba maast-

madalast jalaga segada. Ometi oli linnapoiss kiindunud ka loodusesse ning loomadesse ja seepärast arvaski ta Võrumaale, Urvaste valda elama minnes, et eesti lastele oleks ilmingimata vaja sellist loodusparki, kus nad võiksid osa saada ka vaikusest, õppides tundma puid ja põõsaid, linde ja loomi. Pokumaad nimetas onu Ets oma suurimaks unistuseks.

Valter on illustreerinud üle 250 teose, millest suurema osa moodustavad lasteraamatud. Ta on näo ja kuju andnud Eno Rava naksitrallidele ja Sipsikule, Aino Perviku Kunksmoorile ja Arabellale, Ellen Niidu Kröllile ja Jaan Rannapi Nublule.

Minulgi oli õnn teha koos Etsiga mitu raamatut, millest kõige suuremat vaeva – aga ka rohkesti rõõmu – oli kunstnikul aabitsaga, mis ilmus koolidesse 1997. aastal. Kes seda nn Anna ja Aadama aabitsat on näinud, see teab, et iga tähe jaoks on raamatus vähemasti üks tegelane, nii et onu Edgar pidi üpris lühikese aja jooksul andma kuju suurele klassitäiele õpilastest. Ja see õnnestus imevahvalt, kuigi aeg-ajalt saatis ta mulle porisevaid küsimusi: „Kuidas sa küll panid ühte klassi õppima lepatriinu ja elevanti? Missugust miniseelikut kandis madu Muia – kas põiki- või pikipidi? Kas tõesti peavad tillukestel kuivainetoosidel olema ka sildid „Riis“ ja „Rosinad“? Pean kirjade tegemiseks vist luubi hankima!“

Aga pildid said just sellised, nagu nad pidid olema – ja pange tähele: väikese krutskina joonistas Ets päkapikk Kustas Koolissonile iseenda näo!

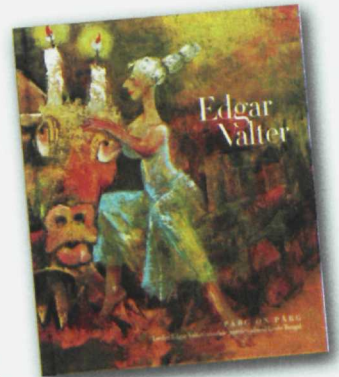
E-postiühendust meil kahjuks ei olnud ning sidet pidasime tavaposti teel. Edgari kirjad on nagu väikesed kunstiteosed: ilmaski ei jätnud ta paberi ärtele joonistamata mõnd lõbusat – vahel ka nukrat – pildikest oma päevamuljetest.

Valteri erilised lemmikud olid koerad, ning nende näoilmeid oskas ta uskumatu täpsusega edasi anda. Meil oli plaanis teha üks suur ühine koeraraamat, millest rääkisime telefonitsi ka viimaseks jäänud vestluses. 4. märtsil 2006 viis raske haigus kunstniku endaga kaasa...

Meile aga jäävad tema maalid, raamatud, Pokumaa hooned ning rajad.

21. septembril oleks Edgar Valter saanud 80 aastaseks.

Leelo Tungal

NB! Edgar Valterile meeldis väga lugeda laste kirjatükke, mis olid loodud tema piltide ainetel. Ka meie postril oleva maali järele annab kindlasti kirjutada mõne ilusa loo või luuletuse! Ootame neid toimetusse 5. oktoobriks! Parimatele auhinnaks raamatud!

Energia paneb asjad juhtuma

Fotod: Energiakeskusest

Küllap on nii, et vahel tunned ennast kuidagi eriti ärksana. Tahaks kas või joosta või tantsida või niisama kepsu lüüa. Või vähemasti puu otsa ronida. „Küll sa ikka oled täna energiline,“ öeldakse selle peale. Kui aga jääd päevaks diivanile tukkuma, siis heidetakse ette, et kuhu sa küll oma energia oled kaotanud. Tähendab siis, et energia on üks väga oluline asi, peaaegu nagu ilmaennustus või taskuraha.

Täiskasvanud inimesed muudkui muretsevad, et kas energiat ikka jätkub ja kui kalliks see energia ometi minna võib. Ja pole ka ime, et energia nii tähtis on. Ilma energiata ei teeks me mitte midagi, isegi mittemidagitegemisega ei saaks hakkama. Sest kõik meie ümber – muld ja vesi ja õhk ja kivid ja linnud ja loomad ja putukad – on vähemal või rohkemal määral sellest energiast sõltumatud. Kuid mis asi see energia siis on, kui ta juba nii tähtis on, ja kus seda näha saab?

Tähtis ja nähtamatu

Väga tähtsate asjadega on nõnda, et neid näha ei saagi. Või õigemini – saab küll, aga tuleb osata näha. Igaüks on ju näinud Päikest. Kuid kas igaüks teab, et kogu maailm meie ümber on saanud oma energia just nimelt temalt? Päike on soe, seda küll. Ja päike on nii kaugel, et selle ajaga, kui valgus temalt meieni jõuab, saame kanamuna kõvaks keeta ja aega jääb veel ülegi.

Isegi siis, kui päike läheb pilve taha, jõuab tema soojust energia meieni. Ja selle energia abil ehitavad ennast üles taimed, keda söövad loomad, keda omakorda söövad loomad ja nii edasi, inimeseni välja. See energia, mida auto vajab, et

maale sõita, on vedel, nii et seda saab paaki kallata, kuid selle vedela bensiini energia on ikkagi tulnud päikesest. Õigemini päikese energia toel väga-väga ammu Maal kasvanud taimedest. Meie elekter, mida ju ka ei näe, tuleb enamjaolt elektrijaamast, mis asub Narva linna lähedal ja mida köetakse põlevkiviga, mis on ka päikese kasvatatud ammusest taimedest tekkinud kivi.

Kui ei ole energiat, siis jääb maja külmaks, tuba pimedaks ja köht ka tühjaks. Nii et kui ei ole energiat, siis on lips läbi ja midagi ei juhtu.

Kass jookseb kiiresti, tigu roomab aeglaselt. Usin inimene askeldab hommikust õhtuni ja teeb selle ajaga palju töid ära. Laiskvorst ainult magab ja nosib ega suuda oma töödega hakkama saada. Kassil läheb palju energiat, tigu nii palju ei vaja. Usinal on palju energiat, laiskvorstil pole seda ollagi. Energia näitab, kui palju mõni keha või loom või inimene suudab teha tööd.

Kui jalgpall vuhiseb kiiresti läbi õhu akna poole, siis on tal suur energia ja ta saab teha ka palju tööd – nii palju, et lõhub akna katki. See töö ei ole just meeltemööda naabrile, kes akna taga parasjagu koort vahule klopib. Tema kulutas oma energia koore vahustamisele, mis on tema arust kasulik tegevus. Kui ta nüüd selle vahukoore ära sööb, siis lagunevad selles olevad ained ja selle lagunemise läbi saab naabri keha palju energiat juurde. Kui naaber seejärel end pikali viskab, siis see energia ei tee muud kui muutub rasvadeks ta kõhul. Kui aga ta nüüd hakkab taga ajama poisikest, kes palliga akna katki lõi, siis vahukoore energiast saab ta jaksu joosta ega lähegi rasvaseks. Nii et mine võta kinni, milline energia on hea, milline halb.

Kui aga pisike tüdrukutirts lööb õhupalli vastu naabri akent,

siis löögu ta nii tugevalt kui tahes, aken katki ei lähe. Sest õhupall ei saa nii palju energiat, et klaasi kokku hoidmise jõudusid lõhkuda.

Energia ei ole peidus mitte ainult kiiresti lendavas pallis. Kui me palli viime maa pealt üles maja teisele korrusele, siis ei juhtu palliga pealtnäha midagi. Pall mis pall. Aga ometi on samas pallis peidus rohkem energiat kui siis, millal pall oli all maa peal.

Seda saame näha lihtsalt – kui viskad palli aknast alla, ja kui see ei kuku just parasjagu mööda mineva onu pähe, siis pörkab pall maast üles ikka õige kõrgele. Kui aga oled all maa peal ja palli oma käte vahel maha lased, siis pörkab see vaevalt käteni tagasi.

Kuidas see siis võimalik on, et üks ja sama pall, aga eri energia? Aga sellepärast, et me ju pidime palli teisele korrusele viies oma jõudu kulutama, milleks läks tarvis energiat. Ja sellesama energia pall meie käest ka sai.

See on nii nagu jõega. Kui vesi voolab jões, ei saa me ju aru, kui energiline see on. Kui aga veele tuleb äkki vastu üks astang, siis kukub vesi kosest alla suure kohina ja mürinaga ning näeme, et tal on energiat küll ja küll. Sellepärast saabki sellisele kosele ehitada elektrijaama, kust vesi läbi suunata ja siis lasta veel oma energia mõnele pöörlevale rattale ära anda.

Sama lugu on ka tuulega. Kui tuul puhub niisama, ei näegi me seda. Kui aga tuul tõuseb tormiks, ja sellele jäävad ette puud, siis hakkab seesama vagus tuul, mida ju nüüdki näha pole, puid lõhkuma. Selleks läheb väga palju jõudu vaja, et puu pikali saada. Nii et tuulel on palju energiat, ja seda kasutasid mõldrig, kui nad tuuleveskites jahu jahvatasid. Nüüd jahvatatakse jahu elektriga, ega elektri saamiseks pannakse püsti tuuleveski, mida tuul keerutab ja kust siis elekter veskisse juhitakse.

Energia ei kasva ega kahane

Päike saab oma energia sellest, et päikese sees hiiglasuures kuumuses saavad aine väga pisikesed osakesed omavahel kokku ja muutuvad natuke suuremateks osakesteks. Kaks pisikest osakest on kokku energilisemad kui üks suurem osake, nii et jääbki üle energiat, mis jõuab kenasti meieni ja meid soojendab, katab ja toidab.

Energiaga on üks huvitav lugu. Nimelt ei saa see kunagi otsa. Aga juurde ka ei tule. Alati on maailmas energiat üksjagu palju. Kui viid palli teisele korrusele, saab pall küll energiat juurde, aga sinul jälle läheb sellevõrra kõht tühjemaks, nii et pead jäätist sööma ja sellega energiat juurde saama.

Jah, inimene ise peab kogu aeg energiat juurde saama, et jaksaks palli mängida ja õppida ja tuba koristada ja muid selliseid töid teha. Nii et me ei söö jäätist mitte ainult selleks, et jäätis on lahe värk, vaid ikka selleks, et saaks aga endale energiat juurde. Liiga palju energiat pole muidugi ka hea, siis lähed laisaks ega viitsi oma energiaga enam midagi peale hakata.

Inimesele läheb energiat vaja isegi siis, kui ta magab. Sellepärast, et ka magades peab süda lööma ja veri ringi käima ja kõht toitu seedima ja ka aju töötab magades – kuidas muidu siis und näha saab. Inimene vajab kogu aeg umbes sama palju energiat, nagu läheb vaja ühel keskmisel lambipirn, mille kohta öeldakse, et see on sajavatine pirn. Pirn annab

Sest kõik meie ümber – muld ja vesi ja õhk ja kivid ja linnud ja loomad ja putukad – on vähemal või rohkemal määral sellest energiast sõltumatud. Kuid mis asi see energia siis on, kui ta juba nii tähtis on, ja kus seda näha saab?

selle energia eest, mida tema sööb, meile valgust ja sooja. Inimene just valgust ei anna, aga keha on ju soe, soojem isegi kui tuba.

Ja inimese keha peab olema kogu aeg sama soe, olgu soojas toas või külmas õues. Öeldakse, et inimene on püsisoojane. Tema keha peab olema kogu aeg 37 kraadi soe. Sellepärast haiguse ajal kraaditaksegi, et näha, ega keha ometi pole liiga külmaks või liiga soojaks saanud. Selle sooja keha pärast läheb inimese elu rohkem maksma kui näiteks krokodillil. Sest krokodilli keha on soe vaid siis, kui päike paistab. Öösel on see jahedam. Inimene peab aga kogu aeg oma keha ühtmoodi soojas hoidma, muidu on kitsas käes.

Kui krokodill peaks oma sööki ostma poest, siis saaks ta kümme korda odavamalt läbi kui inimene. Inimene on tegelikult väga raiskav olend. Ka enamik imetajatest loomadest ja lindudest peab oma keha ühtviisi soojana hoidma. Seda ei pea aga tegema maod, konnad ja sisalikud ja teised säherdused elukad. Nii et nõnda saavad nad energiat kokku hoida.

Et inimese keha on nii soe, siis ei lähe kogu toidus olev energia mitte jooksmiseks ja töö tegemiseks. Suurem osa lihtsalt läheb soojusena ümbrusesse tagasi. Sellepärast ongi nii, et pisike telk saab soojaks, kui selles magab mitu inimest.

Aga miks ometi inimene nii palju energiat raiskab, kui madu saab odavamalt läbi? Madu peab end enne jahile minekut päikese käes soojendama, et ta kiiresti liikuda saaks. Inimene aga saab alati poodi minna või äkitselt punuma pista, sest tema keha on alati valmis, et kiiresti tööd teha.

Kristiina Simulman Tallinnast

Tere, Hea Laps!

Mina olen 11aastane Kristiina Simulman. Elan Tallinnas ja käin Tallinna 32. Keskkoolis. Vabal ajal meeldib mulle lugeda, õues olla, ujuda ja sõpradega õues olla. Sügisel lähen 4. klassi, kuna läksin peavalude tõttu hiljem kooli. 3. klassi lõpetasin kiituskirjaga. Mul on ka kass Kitu-Katu, ta on väga armas. Saadan teile mõned oma tehtud luuletused.

Aastaaegade vaidlus

Kord ühel soojal suveööl,
kui aastaajad olid tööl,
hüüdis Talv:

"Küll on paha,
suvekuumust ma ei taha."

Hüüdis nii ja lisas siis:

"Kuidagi ei lähe nii,
praegu peaksin hoopis mina
korralikult valitsema!"

Suvi hüüdis:

"See on vale!

Väga palav paha pole.

Hale on ju hoopis Sügis,
tema kõiki ära nügib!"

Sügis kohe vihast paisus

ja siis muutund häälel lausus:

"Ei, ei ole tõsi see,
toob kevad vuliseva vee,
üldse hale pole mina,
seda on ju hoopis tema!"

Kevad hüüdis:

"Vale jutt,

talvel taga on ju rutt,

tema ise ongi hale,

ei huvita mind tema pale!"

Vaidlesid nad koidikuni,

või ehk hoopis tänaseni?

Luik

Tiigis ujub kaunis luik,
südames tal rõõmulaik.

Luik see laulab kaunilt küll,
eemal õitseb imelill.

Tiik nii selge nagu klaas,
lilleõis seal eemal maas.

Luik, see varjab saladust,
tema teab üht imeust,

imeuks on sinu sees,

ning otse luige palge ees.

Naljatilgad käisid tantsupeol

Oi, terve tantsupeo nädal oli vahval Päev enne ärasõitu käis kodudes kibe sagimine. Vajalikke asju tuli nimekirja järgi kotti panna seitse paari puhtaid sokke, kott musta pesu jaoks ja muidugi rahvariided!

Ärasõit! Sama koolimaja Tallinnas oli meile koduks ka eelmisel peol. Andis ikka neljandale korrusele neid kotte ja madratseid vedada! Küllap arvasid klassiruumide jagajad, et mida väiksemad tantsijad, seda tragimad. See vastas tõele. Ja algasidki proovid. Võttis ikka higiseks! Meil oli tähtis koht platsil peatribüüni ees. Pingutasime kõvasti, et meie tantsude seadja Marina Kuznetsova meiega rahule jääks. Ise tahtsime ka ilusasti tantsida.

Proovide raskus ununes õhtuti. Käisime Coca-Cola Plazas "Jääaeg 3" vaatamas. Läbi prillide tundus, et dinosaurused ampsab peast. Vägev!

Ning muidugi Russalka SPA. Kas teate, mis see on? See on soomuslaeva mälestusmärgi lähedal põlvist saadik vees olemine koos lainetest üle hüppamisega. Kuuma ilmaga mõjus vesi eriti jahutavalt. Kui SPA-s käidud, oli jalgadest väsimus nagu peoga pühitud.

Eriti lõbus oli Kadrioru pargis, kus pihustitega lilli kasteti. Seda ei saanud meie poisid kasutamata jätta. Johann ja Denis tegid seal endale dušši. Tegelikult olime märjad kõik. Aga päike võttis oma tööd tõsiselt ja kuivatas meid kohe. Sellist nalja sai esimestel päevadel.

Edaspidi olime juba rahvariides, see lisas väarikust, tegi selja sirgemaks ja sammu täpsemaks. Õige pidulik ja pühalik tunne oli iga kord, kui suurel väljakul tantsisime. Tantsuplatsilt ostis meie õpetaja Leelo Tungla raamatu "Naljatilgad lähevad laulupeole", sest meie pidimegi tema arvates need naljatilgad olema. Lugesime seda õhtul

üksteisele kordamööda ette. Tore oli Tommi lugu rahvariidevõõga ja see, kuidas Mann võõrale koerale lauldes viisipidamise selgeks sai.

Rongkäigus hüüti meie koolile sada seitsekümmend kuus korda: "Elagu Uuemõisa algkooli tantsulapsed!" Me polnud üldse väsinud. Erik hüüdis agaralt vastu "Elagu pealtvaatajad!" Oli väga ilus pidu!

Usume, et kui kaks pidu on käidud, ega siis kolmaski tulemata jää.

Kertu, Ellinor, Johanna ja õpetaja Imbi Uuemõisa Algkoolist

Laulsin hiigelsuures mudilaskooris

Mina käisin laulupeol laulmas, mulle see meeldis väga! Mina laulsin mudilaskooris... Esimesel laulukontserdil laulsime kahte laulu: hümni ja "Koitu". Kui me "Koitu" laulsime, pandi ka tuli tornis põlema. Aga kahju oli sellest, et pärast, kui lapsed ära, läksid hakkas vihma sadama. Ma ise ei olnud enam seal, vaid vaatasin telekast. Teine päev oli veel toredam!

Meie koor laulis kolmandal astmel, nii et päris ees. Mina dirigenti ei näinud, kuna kõlar oli ees. Aga ma nägin presidenti!

Me laulsime lastelaulud ära ja siis tulid suuremad ka laulma, nii et me laulsime publiku kõrval, sest ruumi eriti polnud. Mina ise ei saanud käia lauluproovides, kuna ma pidin käima tantsuproovides ja ma ei teadnud, et "Koduma" muusika on teine, aga tegin nägu, nagu teaksin. Mõnda laulu pidime kordama, see kordamine oli tore. Mõned hüüdsid: "Korrata!", aga mõned: "Eesti!"

Nii kahju oli, kui kõik see lõppes! Pisar tuli silma. Tantsupeol käisin esimest korda ja loodan sinna veel saada, aga laulupeol käisin teist korda ja tahan kindlasti veel sinna minna. See oli üks suve toredamaid asju. Loodan, et lähen veel sinna laulma ja tantsima.

Kristina Oja Vokast

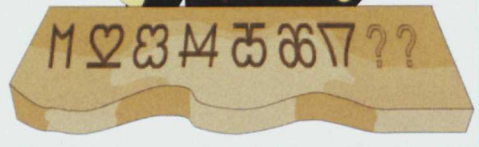
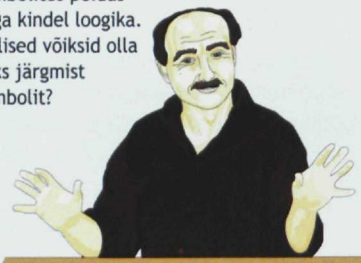
Septembriin

Lembitu mõistatus

#08
08.2009

Tuudori ette lauale on kraabitud kummalised sümbolid. Ning kuigi esmapilgul nii ei tundu, on neis sümbolites peidus väga kindel loogika. Millised võiksid olla kaks järgmist sümbolit?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et Mattiasele maandus seltsiks 5050 tuvi. Kõige kergem on seda arvutada, teades, et esimesel (1) ja eelviimasel astmel (99) on kokku 100 tuvi. Samuti teisel (2) ja eel-eelviimasel (98) astmel jne. Järgi jäävad astmed, kus on 50 ja 100 tuvi. Seega on meil 49 paari, mis annavad kokku 100 tuvi pluss 50 pluss 100. Nüüd on vaja vaid arvutada: $49 \times 100 + 50 + 100 = 5050$ Seekordse vastuseni jõudmiseks on terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.DaagilineDaagim.net

Mõistatuse tegi Ande

Mustkunstnik San Martino de Kastrozza pidas oma kodulinnaks

- a) Santiagot
- b) Võru
- c) Madriidi

Punarinna ingliskeelne nimi on

- a) Robert
- b) Rodger
- c) Robin

"AMERICAN BANDSTAND" oli 50. aastate lõpus populaarne

- a) telesaade
- b) rokibänd
- c) noorteleht

Viluste Põhikooli almanahhi nimi on

- a) Vilumaa
- b) Vipsik
- c) Vapsik

Tuhala Nõiakaevu juures toimus suvel

- a) sambakarneval
- b) looduslaager
- c) spordipidu

Tartu Mänguasjamuuseumi juurde rajatakse

- a) Lastekodu
- b) Nukkude Kodu
- c) Teatri Kodu

Hea Laps tähistab tänava oma sünnipäeva, mis on arvult

- a) 15.
- b) 50.
- c) 5.

■ Vastused leiad, kui loed tähelepanelikult sedasama ajakirjanumbrit. Nende vahel, kes saavad õiged vastused toimetusse enne 5. oktoobrit 2009, loosime välja auhinnaraamatuid! Juuninumbriga õiged vastused olid: 1. – b; 2. – a; 3. – c; 4. b; 5. – b, 6. – a; 7. – b; 8. – c; 9. – b.

Tuhlileiva taigasse segati vanasti

- a) tuhka
- b) kartuleid
- c) seapekki

Edgar Valter on illustreerinud teoseid üle

- a) 250
- b) 2500
- c) 25

Juku läks esimesse klassi ning pidas esimesel septembril vapralt koolis vastu. Järgmise päeva hommikul ei tahtnud ta aga kuidagi ärgata.

„Tee nüüd kiiresti, siis jõuad veel õigeks ajaks kooli!“ kamandas ema.

„Aga ma käisin seal juba eile!“ nurises Juku.

Väike Juku jääb esimest korda kooli hiljaks.

„Kuidas siis nii, Juku?“ pahandab õpetaja. „Sa oleksid pidanud siin olema juba pool tundi tagasi, täpselt kell kaheksa!“

„Oi, kas siis juhtus midagi põnevat?“ küsib Juku.

Juku läheb murelikult perearsti vastuvõtule.

„Mis mureks, noormees?“ küsib tohter.

„Mul on selline probleem, et olen hakanud unes valjusti rääkima,“ kurdab Juku.

„See pole ju mingi probleem,“ lohutab arst.

„Jah, aga koolitunnis naerab terve klass mu üle!“

„Juku, mida isa lausus, kui ta autoga vastu maja seina põrutas?“ uurib ema.

„Kas ma rumalaid sõnu võin kasutada?“ küsib Juku vastu.

„Ei mingil juhul!“

„No siis ei lausunud ta midagi,“ laiutab Juku käsi.

Koolist tulles hoopis Juku: „Täna olin ma klassis ainuke, kes mata tunnis õpetaja küsimuse peale käe üles tõstis!“

„Tubli poiss, Juku!“ kiidab ema. „Ja mida see õpetaja siis küsis?“

„Kes tegi tunni ajal puupsu?“

„Juku, mis on neli korda kuus?“ küsib õpetaja.

„Neli korda kuus...“ jääb Juku mõttesse. „Neli korda kuus on sama mis üks kord nädalas!“

Emakeeletunnis küsib Juku: „Õpetaja, mis tööd need kirjanikud ka teevad?“

„Imelik küsimus!“ imestab õpetaja.

„Kirjanikud kirjutavad raamatuid – romaane ja luulekogusid.“

„Siis nad peavad küll vaeses olema – raamatuid võib ju igaüks lihtsalt poest osta!“

„Missugust aega kasutame järgmistest lausetes: mina söön, sina sööd, tema sööb?“ küsib õpetaja.

„Milles küsimus!“ imestab Juku. „See on ju siililegi selge, et selleks kasutame söögivahetundi!“

„Juku, su juuksed on lubamatult pikaks kasvanud!“ pahandab õpetaja. „Oleksid pidanud juba tükk aega tagasi juuksuris minema!“

„Milles küsimus?“ imestab Juku. „Ma käisingi juuksuris tükk aega tagasi!“

„Kuidas sa, Juku, tuled klaveritundi nii mustade kätega!“ kurjustab klaveriõpetaja.

„Ma võin täna ju ka ainult mustadel klahvidel mängida,“ sõnab Juku.

„Mis on need kolm sõna, mida sa, Juku, koolis kõige rohkem kasutad?“ küsib õpetaja.

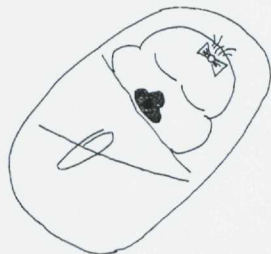
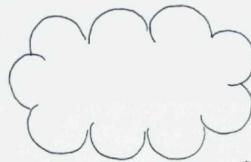
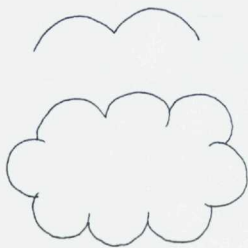
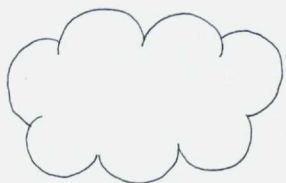
„Ma ei tea...“

„Õige!“

„Juku, miks sa bussis maha istudes alati silmad kõvasti kinni pigistad?“ imestab sõbramees.

„Sellepärast, et härrasmehele on valus vaadata, kuidas naisterahvad bussis püsti seisavad!“ seletab Juku.

Kurgedel oli lennuilm...

Pildi tegi Kirke

Enda Naaber

Naljatilik

Esta oli maalaps. Koolis ta veel ei käinud. Aga ebatavaline oli see, et ta võis kodus suvekõogi taga laial kivil päevade viisi üksinda mängida. Seal olid tal ehitatud lasteaed, loomaaed, linna- ja külatänav. Kordamööda käis ta neis uitamas ja igal pool oli ta jaoks kõik nii põnev.

Kui öde Liisi Esta järele igatsust tundma hakkas, hüüdis ta üle õue: „Eti, ma tulen ka mängima!“

Esta ehk Eti jooksis õueväravale: „Tule siis...“

Kui vennal Ainil oli Estat vaja, kisas ta: „Eta, tule tupp!“

Aga Estal oli peale selle veel kaks nime: ema kutsus teda Etuks, isa Eteks.

Õeldakse – heal lapsel mitu nime. Jah, Esta oli tõesti hea laps – vaikne, mõistev.

Siis aga saabus tallegi kooliaeg. Esta läks kooli oma ema ja venna käekõrval, sest vend käis juba kolmandas klassis. Nüüd saabus selline aeg, kus ainult pisike Liisi jäi veel koju.

... Koolimajas sagis inimestehulk, seadis ennast saali aktust ootama. Esta jaoks oli kõik nii põnev. Küll ta uudistas väikseimaid põnne saali esireas, lootes, et just nende seast valitakse talle pinginaaber.

Kui aktus läbi sai, mindi klasside kaupa klassiruumidesse. Vend laskis Estal käest lahti ja suundus oma klaasikaaslaste hulka. Esta läks koos emaga esimesse klassi.

See oli avar, kolme pingireaga klassituba, mis Estale kohe algusest peale meeldis. Erilist tähelepanu aga tõmbas suur must tahvel, kuhu oli kirjutatud: TERE TULEMAST!

„Tere-tere,“ ütles Esta, mille peale laua tagant tõusev õpetaja talle naeratas. Esta naeratas ka. Ja istus ettenäidatud kohale.

Õpetaja rääkis lastele sellest, et nüüd algab kooliaeg ja mängudeks jääb vähem aega. Aga ütles sedagi, et ka kooliaeg on üks tore aeg.

Siis hakkasid lapsed end nimepidi tutvustama. Tõusis püsti Ervin, siis Luisa, siis Esta pinginaaber Mari. Esta viivitas tõusmisega, vaatas küsivalt otsa emale, siis õpetajale ja paristas äkki: „Minu nimi on Eti, Eta, Etu, Ete.“

Kogu klass hakkas laginal naerma. Õpetaja muigas. Läks siis Esta juurde ning ütles: „Heal lapsel on tõesti mitu nime, aga kuidas me sinu koolitunnistusele kirjutame, kuhu võib märkida ainult ühe eesnime?“

„Esta!“

„Tore...“

„Mul on veel liignimi ka – Saar.“

„No tõesti kena. Aitäh! Istu.“

Ja siis tutvustasid lapsed kõik end kuni viimseni. Kui siis kell helisema hakkas, tuli üks poistest Esta juurde ja ütles: „Sa oled naljatilik.“

Esta lõi algul pilgu maha: „Ei, ma olen lihtsalt Eti, Eta, Etu, Ete.“

Kõik said jälle naerda. Emagi naeratas ega öelnud Estale ühtki noomivat sõna. Jah, polnud ju midagi halba juhtunud, ainult väike viperus nende hüüdnimedega.

Mustkunst ja mustkunstnikud

Foto: Iris Münnel

Kastrozza oli segamustkunstnik, esitades nii manipulatsioonitrikke kui ka suuri illusioone. Ka mustkunstietendusel „Maagiline Võru“ olid esindatud mõlemad.

Augustis muutus Eesti maagilisimaks linnaks Võru. Too *ummamuudu liin* tähistas käesoleval aastal oma 225. sünnipäeva ning kuna Võrus elas Eesti läbi aegade tuntuim mustkunstnik **San Martino de Kastrozza**, viidi ka juubelipidustused läbi maagilistes meeleoludes.

Kuigi Kastrozza (kodanikunimega Julius Skrastin) sündis 1877 Valmieras (Wolmaris), oli ta Eesti kodanik ning pidas oma kodulinnaks Võru. Tema maja Uuel tänaval on tänini alles ning kenasti renoveeritud.

San Martino de Kastrozza kuulsus ei piirdunud aga ainult Eestiga, ta oli üks suuremaid võlureid kogu Euroopas. Aimu maagi populaarsusest annab töötamine tsaar Nikolai II õukonna mustkunstnikuna, esinemised Hispaania kuningale, Pärsia ning Iraani şahhile ja etendused Norras, Soomes, Saksamaal ning Austrias. Venemaal tunnustati Kastrozzat – professori tiitliga. On teada, et ta tundis isiklikult Rasputinit ja Tolstoid.

18. – 22. augustini toimunud sünnipäevaüritustele, mille raames võis maagiat kohata nii teatrisaalides, toitlustuskohtades kui ka linnatänavatel, pani väärika punkti kultuurimajas Kannel toimunud mustkunstietendus „Maagiline Võru – Kastrozza jälgedes“. Koostöös Eesti Mustkunstnike Liiduga korraldatud täispikal maagiaetendusel astusid üles Eesti mustkunstiteava säravaimad tähed Meelis Kubo, Charlekas, Kevin Chris ja Taimar Müller. Lisaks neile vallutas lavalaudu ja lennutas kaarte üks Soome andekamaid trikitajaid, Miika Pelkonen.

Meelise juhtimisel asuti üheskoos teekonnale 20. sajandi algusesse, Kastrozza imetegude aega, tehes vahepeikeid tänapäeva. Nii näiteks sai publik väga huvitavas tantsulises võtmes osa Kastrozza eeskavaski olnud münditrikist Eesti Mustkunstnike Liidu noorima liikme Taimar Mülleri esituses.

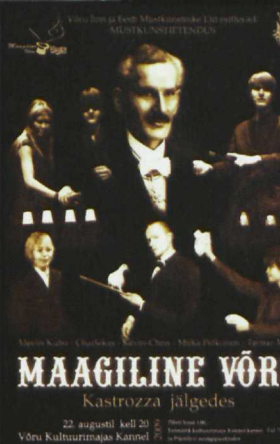
Kui tänapäeval kasutatakse ürituste reklaamimiseks peamiselt ajakirjandust, siis Kastrozza armastas lisaks leheveergudele ja plakatitele endale ka ise reklaami teha. Legend jutustab, et ta läks esinemispäeva hommikul turule (praegune Seminari park), otsis üles munamüüja ning küsis temalt, kas munad on värsked ja kui palju need maksavad.

Kuigi munamüüja kinnitas, et munad on parimast klassist, tahtis Kastrozza selles ise veenduda. Selleks koksas ta ühe muna katki ja leidis sealt seest suurima käibel oleva metallraha. Seesama kordus ka järgmise munaga. Teinud imestusest suured silmad, avaldas maag soovi kogu munakorv ära osta. Loomulikult keeldus munamüüja kiiret kasumit lootes mune müümast ning lõi ise oma munad puruks, leidmata sentigi. Selline tegevus tõmbas kõigi turuliste tähelepanu ning vahejuhtumist räägiti hiljem kogu linnas. Kastrozza oli oma eesmärgi saavutanud – õhtuseks etenduseks oli suur hulk publikut garanteeritud. Mustkunstietendusel „Maagiline Võru“ võis seda legendi oma silmaga näha. Kastrozza rollis astus üles Charlekas.

Olgugi et Kastrozza imetrikkidest räägiti kogu Euroopas, teati tema isikust üsna vähe. See teeb kogu Julius Skrastini eluloo saladuslikuks. Teada on, et Kastrozzal olevat olnud väga terav ja puuriv pilk, mida lapsed kartsid ja millega vanemad oma jonnivaid võsukesti hirmutasid.

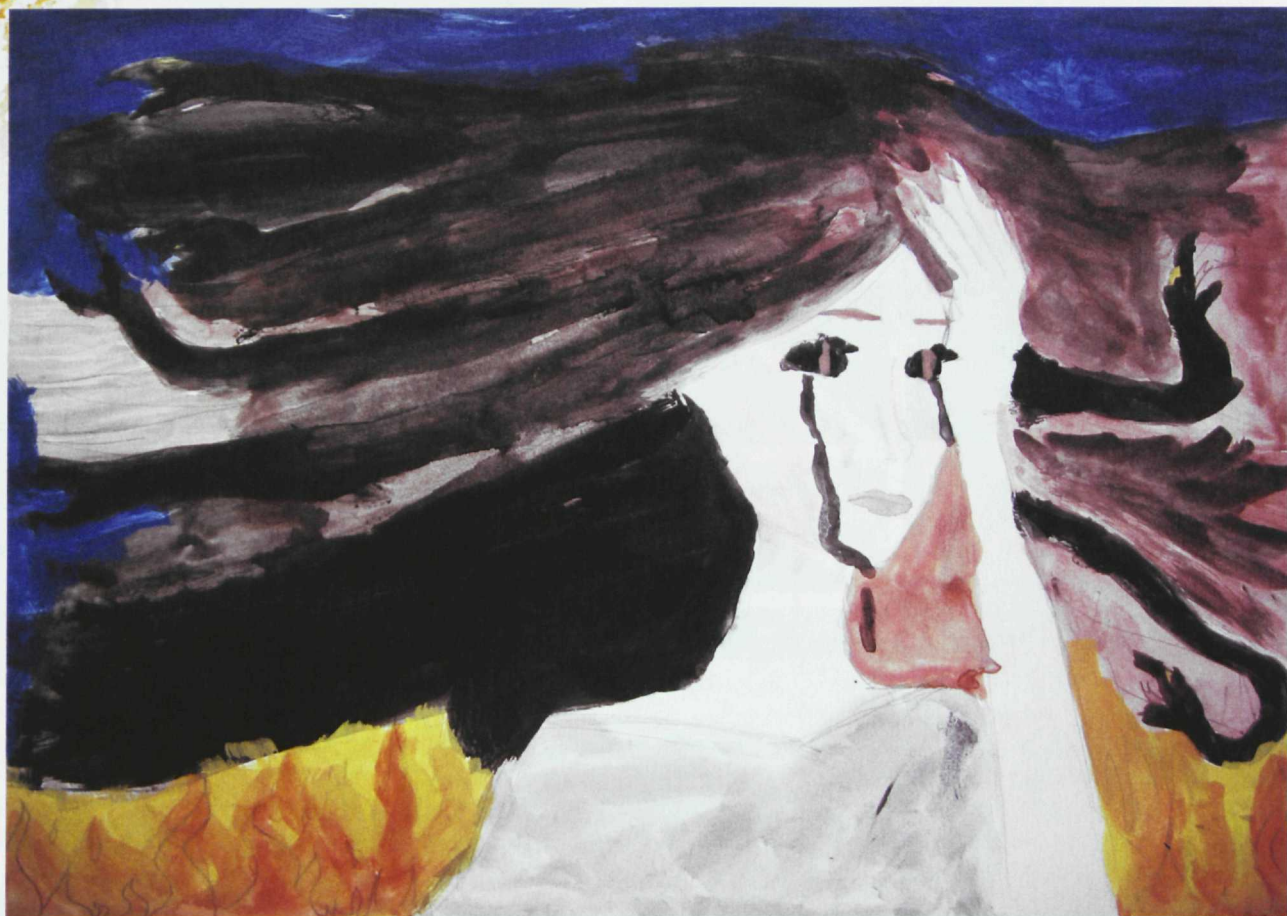
Viimati esines San Martino de Kastrozza Eestis 1936. aastal, astudes üles Tallinnas Börsisaalis. Kastrozza suri 1946. aastal ning on maetud Branau linnakalmistule Austrias. Skrastinite pere hauaplats asub Võru kalmistul, kuhu on maetud tema naine Emilie Anette, lapsed Johannes ja Helene ning Emilie Anette kasuvend Osvald Õnapuu oma naisega. Nii Kastrozza naine kui ka tütar ja poeg tegelesid mustkunstiga ning assisteerisid suurt maagi aeg-ajalt.

Väikese külalisetteaste tegi Kastrozza ka Võru linna 225 juubelietendusel. Nimelt rippus kogu etenduse jooksul lava kohal lukustatud kast, millesse, nagu show lõpuminutitel selgus, olid peidetud Kastrozza kirjutatud soovitud ürituse läbiviimiseks. Ajaloodokumenti oli kirja pandud hämmastava detailsusega etenduse käik, kaasa arvatud publiku hulgest juhuslikult valitud abiliste nimed või nende poolt vabalt valitud numbrikombinatsioonid. Maagiline Võru, tõe pooldest!

MAAGILINE VÕRU
Kastrozza jälgedes

22. augustil kell 20.00
Võru Kultuurimajas Kannel

Anette-Brenda Bergert Arte Gümnaasiumist

Inimesed pole kunagi millegagi rahul

ehk Üks täiesti tänapäevane muinasjutt

Ühes pisikeses Eesti koolis arutles üks väike, aga üksmeelselt õel klass oma kõige erinevama klassiõe üle. „Minu ema meelest ei tohiksi selline siin minuga ühes klassis käia,“ vatras Klaara, klassi esileedi. „Selliste jaoks peaks olema eraldi kool, mingi Eriti Haledate Jobude Gümnaasium, näiteks.“

Taas kord naeris terve klass Klaara välimuse üle.

„Ongi, noh, ta käib nii rõvedalt riides, nagu oleks kuskilt prükkarist tuld,“ märkis Riina, Klaara suurim pugeja.

„Ja õpsid ka aint panevad talle häid hindeid mingi sellepärast, et ta on hullult vaene ja jõhkralt hale,“ kiitis Kaie, kes alati nõustus kõigega, takka.

„Õu, ta ei meigi ka ju,“ alustas Ken jällestusega, „nagu mis ta arvab, et on mingi eriline kaunitar oma rõveda lõustaga?“

„Täpselt! Ta pole kunagi juukseidki värvunud!“ pasundas Kevin ja terve klassi poolt tuli ühine kuidas-nii-küll-saab-elada-oie.

Kati seisis koridoris ja kuulis kõike, mida tema kohta räägiti. Lõpuks, kella helisemise tõttu, sisenes neiu vastu-meelselt. Iga tüdruk oleks justkui tantsinud silmadega Klaara õpetatud kava – kõigil läksid silmad kord punni, kord kissi. Poisid seevastu vaatasid irvitades Katit. Ta sammus oma koha poole tagasihoidlikult naeratades ja käitudes nii, nagu poleks midagi juhtunud. Üsna pea astus klassi Virve Töll, kõige tibilikum õpetaja terves maailmas. Algaski tund.

„Õpetaja,“ alustas Klaara, kui õpetaja seletas just ülesandeid, „minu ema ütles, et need, kes kooliajal on täiega targad, lähevad tulevikus hulluks.“

„Täiesti õige jutt!“ nõustus õpetaja Töll, „need õpilased,

kes koolis hästi palju pingutavad ja ainult viisi saavad, lähevad tulevikus hulluks ja poovad end üles."

„Hahaa,“ naeris Ken, „no kus see jobu on... Aa,“ ja näitas näpuga Katit.

„Jajah, nii ongi,“ jätkas õpetaja, „aga vaat need kolmelised, kes kooliajal on väga, väga ägedad, vot nendest saab tulevikus asja! Nendest tulevad igasugused tippjuhid ja ettevõtjad!“

„Oh, siis ma olen täiega tegija jul!“ edvistas Ken.

„Ja oledki, ega see mingi valejutt ole. Nii on see, muideks, alati!“ kinnitas Töll.

Vähe sellest, et nad olid terve tunni arutanud kõigi õpetaja sõnade järgi ilusate ja vahvate õpilaste tulevikku ja arvestanud välja täpse aja, mil Kati teeb enesetapu – kogu klass mõnitas Katit ka klassiruumist väljudes.

„Einoh, nüüd on vähemalt teada, et see kõnts siin igaveseks meie kaunist maailma rikkuma ei jää,“ lausus Klaara.

Teiste õelus muutus Kati jaoks koolis viibimise täiesti talumatuks ning ta jooksis nuttes kodu poole. „Hästi, Klaara,“ ja „Poleks isegi osanud paremini öelda,“ olid vaid üksikud laused, mida Kati kuulis pikast koridorist välja joostes.

Koju jõudes tabas Katit täielik ahastus, ta nuttis lohutamata tundide viisi. Pärast ema surma oli isa hakanud väga palju tööl olema ja ühe harvemini tütreaga aega veetma. Vähe sellest, et ta ei teadnud, teda ei huvitanudki Kati mured! Isaks olemine väljendus vaid suures koguses kallite asjade ostmises – võidab ju see, kel surres kõige rohkem asju!

Vaatamata isa ostetud kallitele riistele, kandis Kati vanu, armsa ema õmmeldud rõivaid. Kuidas küll tüdruk igatses ema kallistusi ja sooje sõnu, mida ta oma elu jooksul nii harva kuulnud oli! Ta mäletas täpselt, kuidas ema istus köögilaua taga ja ootas lehte lugedes Katit koolist koju. Kati võttis värske ajalehe kätte, otsekui oleks see ema tema juurde toonud. Sirvides leidis tüdruk roheline kuulutuse: „Otsid vaheldust ja seiklusi? Veeda vahetusaasta vabalt valitud riigis!“ Kati pisarad kadusid silmapilkselt: asi oli otsustatud, temast saab vahetuseõpilane!

Kuna isa pidas seda mõtet tobedaks, pidi Kati raha saamiseks tõsiselt pingutama. Käies läbi sadu firmasid, et

otsida sponsoreid (julgust sai ta juurde, kuuldes paljudelt juhatajatelt, kuidas nemad omal ajal pingutasid, et saada unistuste amet), sai tüdruk raha kokku.

Kui ta koolis oma plaanidest klassijuhatajale rääkis, kuulis neist ka Klaara. Ta läks kadedusest roheliseks: temagi oli tahtnud vahetuseõpilaseks minna, ent teda ei peetud ta liigse ülbuse tõttu sobivaks kandidaadiks! Isegi lõpetamisel pidi Klaara ekstra paksu krohvikihiti kandma, et mitte oma kadedust välja näidata!

Vahetusaastaga nägi Kati hoopis teistsuguste elu – elu täis unistusi, mis täituvad, kurbust, mis möödub, ja sõprust, mis kestab igavesti. Sel aastal sai ta meeleetus koguses sõpru, pidas maha oma parima sünnipäeva ning mõtles välja nii mõnegi elutarkuse. Ta saavutas täieliku ükskõiksuse teiste inimeste arvamustest: nagunii pole inimesed kunagi millegagi rahul!

Eestisse naastes läks ta uude kooli ja leidis seal kohe endale sõpru. Ühel päeval läks Kati oma pinginaabriga Tallinna vanalinna jalutama. Seal kuulis ta äkitselt kahtlaselt tuttavat kiledat häält. Need olid Klaara ja tema grupp! Ja nad tulid vastu täpselt samasugustena, nagu Kati oli neid mäletanud: pruunid kui lõunamaa elanikud, riides justkui kabareetantsijad, krohvikihis paksud praod sees ja hõredad juuksed puhvis püsti. Vanuseks poleks neile alla 40 mingi hinna eest tegelikult näha ei soovinud, tegi Klaara märguande oma jüngeritele, et kõik jõllitaksid Katit oma pilusilm-punnsilma kavaga. Esialgu ei pakkunud see veider seltskond Katile mingit huvi, kuid kuuldes Tiina vinguvaid sõnu: „Õu mai gaad! Sorry, Klaara-musu, mul läks kava jälle sassi,“ puhkes tüdruk südamest naerma.

„Mis nüüd?“ küsis pinginaaber huviga.

„Ei midagi. Jõudsin juba unustada, et maailmas on inimesi, kes viitsivad oma aega teiste vihkamisele raisata!“

Ja kui nad veel koju pole jõudnud, arutavad nad endiselt mööda imelisi Tallinna vanalinna teid kõndides, kui rahul võib inimene oma eluga olla.

Mariliis Peterson Paidest

Muinasjutusõbrad, silmad siia!

Algab järjekordne STEN ROOSI MUINASJUTUVÕISTLUS!

Sten Roos (6.09.1970 – 29.10.1991) oli Haapsalu poiss, kelle elutee jäi raske haiguse tõttu väga lühikeseks ning sellestki ajast pidi ta aastaid veetma ratastoolis. Stenile meeldis muusikat kuulata ja muinasjutte kirjutada. Poja mälestuseks kuulutasid Ann ja Ants Roos välja muinasjutuvõistluse eesti lastele. Tänavu toimub see juba 18. korda.

Võistlustööd palutakse saata aadressil **Endla 2b-1, Haapsalu 90503 Ann ja Ants Roosi nimele 20. detsembriks 2009**. Parimate kirjutajate autasustamine toimub aprilli algul, kuulsa muinasjutuvestja Hans Christian Anderseni sünnipäeva paiku. Head fantaasialendu ja mõnusat sulejooksu!

NukuFilm
Lastestuudio

NUKUFILMI LASTESTUUDIO ANIMATSIOONI ERAHUVIKOOL REGISTREERIB UUSI ÕPILASI

Õppetöö toimub 1 - 2 korda nädalas septembrist maini ja oodatud on õpilased vanuses 7 - 21 eluaastat. Nukufilmi lastestuudio asub Tallinnas, Luise tänav 4.

Huvikool pakub võimaluse õppida erinevaid animatsioonitehnikaid ja luua ise palju filme.

Animafilmi õppekava kood on 81661.

Huvikooli õppemaks on 625 krooni kuu ja sisaldab kõiki materjale. Makstes mitu kuud korraga, on hind soodsam. Ühe pere lastele hinnasoodustused.

Info ja registreerimine:

e-post: lastestuudio@nukufilm.ee

Tel: 5096692 / Katrin Kuusik, stuudio

juhataja/

www.nukufilmilastestuudio.ee

MÄNGUASJAD TEEVADE TEATRIT!

13. augustil toimus Tartu mänguasjumuuseumi teatrimaja sarikapidu. Tartu mänguasjumuuseumi teatrimajas ehk Teatri Kodus hakkavad lisaks etendustele toimuma ekskursioonid, meisterdamiskursused, rollimängud ja teised põnevad teatrimaailma tutvustavad tegevused. Teatri Koduks, mis valmib 2010. aasta kevadel, saab üks vanemaid puitehitisi Tartu vanalinnas aadressil Lutsu 2.

KIHVT, VINGE, ÄNKSI!

Silmad siia, sõnasepad!

Meeldivate asjade kohta on koolilapsed alati kasutanud isevärki sõnu: kunagi öeldi „kihvt“, siis hoopis „vinge“ ja mõni hüüatas hoopiski: „Äge! Änks!“

Koolisläng muutub iga päevaga, võib-olla koguni iga tunniga! Selleks, et mõnda kihvti, vinget või änksi moesõna kinni püüda, korraldavad SUUR LASTE RAAMATUKLUBI ja

HEA LAPSE toimetuse kogumisvõistluse „Koolisläng 2009“!

Pange aga kirja kõik kuulnud-öeldud koolislängisõnad ja saatke HEA LAPSE toimetusse (Harju 1, Tallinn 10146, leelo@healaps.ee) enne 1. novembrit 2009! Märgusõnaks VINGE!

Parimatele sõnakogujatele auhindadeks VÄÄRT RAAMATUD!

AVASTA ANDED

Meero Muunik

OOTAB UUSI MUUSIKA JA KUNSTI HUUVILISI

POP-LAUL
LASTELAUL
FOLKLOOR
SOLFEDŽO
KITARRIÕPE
LOOVA KUNSTI TUNNID
BEEBIDE MUUSIKATUNNID

WWW.MEERO.EE

Punarinna manisk on ruuge

Septembriööd on pimedad, aga ometigi täis rändavaid punarindu.

Rännukihk haaras neid juba augustis ja jätkub veel oktoobriski, kuid just septembriööd on kõige punarinnarikkamad, olgu kui pime tahes. Tähistaevasse ööga on küllap tähed neile abiks orienteerumisel, aga küllap pilvistel kottpimedatel öödel mõistavad need linnukesed Maa magnetväljade abil orienteeruda. Sest oma rännakutel jõuavad nad päralt just sinna, kuhu plaanis oli jõuda. Enamasti Vahemere kanti, aga mõned valivad hoopiski Briti saared. Ja kui tõele au anda, siis sadakond punarinda jääb igal aastal üldse paigale ning püüab

Eestimaa talves hakkama saada. Küllap saavadki, kuigi kindlasti ei pruugi see kõigil õnnestuda. Aga kuna väikese linnu elu on täis ohte niikuinii, sõltumata tema valikutest, siis kevadet õnnestub näha vaid neljandikul tänava lennuvõimestunud punarindadest.

Kellel õnne, võib neid kevadeid päris palju näha, Poolas on isegi üle 17-aastane punarind tuvastatud. Aga just kevad on see aastaaeg, kus me punarindu kõige enam tähele paneme, sest see on laulu-aeg. Juba märtsis saabuvad esimesed punarinnad ning lasevad oma kaunikõlalise laulu valla. Seda võime kuulda nii metsas, kalmistutel kui ka linnaparkides. Ikka seal, kus põõsaid kasvamas, sest just põõsastes meeldib

punarinnale, puulatva ta naljalt laulma ei roni, nagu see paljudele teistele laululindudele kombeks.

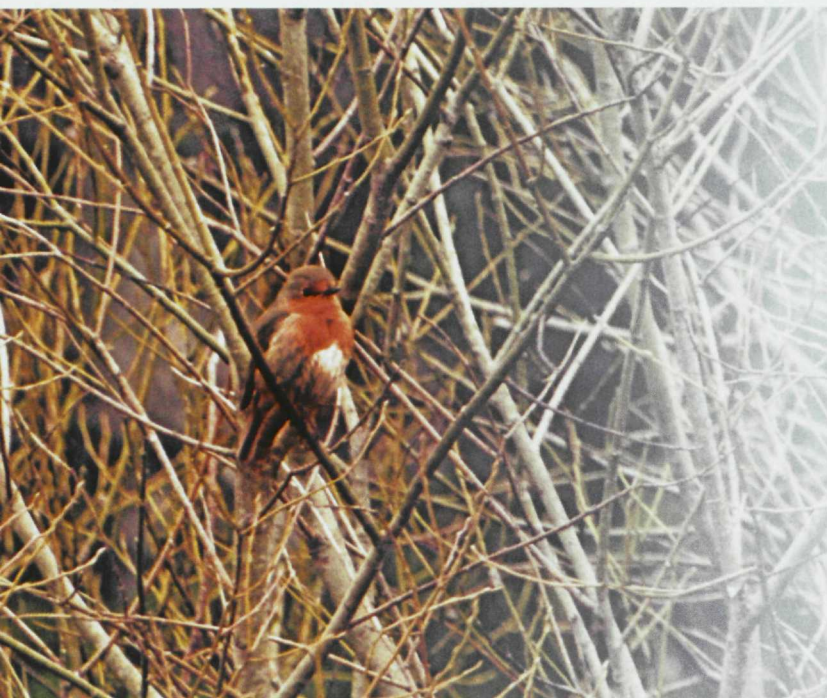
Eks meilgi ole teda kergem jälgida, kui ta maapinnal ja põõsarindes toimetab. Ning kindlasti on ta paljudele silma torganud ja südamed võitnud. On ta ju kaunis ja sümpaatne linnuke – kõrgejalgne mustade silmadega kaunitar, oranžikas rinnaesine heaks määrastunnuseks. Just nimelt oranžikas, mitte punane, nagu nimi ütleb. Punane rind on hoopiski leevikesel ja veel mitmel teisel linnukesel, aga punarina rind on oranžikas. Muidu on ta pruunika sulestikuga, kõhualune valkjās. Nii isas- kui emaslind näevad välja ühesugused.

Selle kohta, kuidas punarind endale sellise rinnaesise sai, liigub mitmeid legende. Üks neist pajatab, et kui Jeesus oli ristil suremas, lendas tollal veel lihtsalt pruuni värvi punarind tema kõrva äärde ja laulis, et Jeesust tema valus ja piinades lohutada. Veri Jeesuse haavadest määris linnu rinna punaseks ja talle jäi külge Kristuse veremärk. Veidi erineva legendi järgi sai lind punase rinna Jeesuse veretilgast, mis kukkunud linnu peale, kui ta kaastundest tõmmanud välja kibuvitsaokka, mis

Seega on punarinnad Briti saartel niisama tavalised toidu-
lauaküllastajad nagu meil tihased ja leevikesed. Ja jõulu-
kaartidel ning -postmarkidel täidavad nad seal meil tavapärase
leevikese rolli.

Inglismaal kutsutakse punarindadeks (*The Robins*) isegi nende jalgpalliklubide mängijaid, kel klubivärvi punane, samuti ragbimeeskonda *Hull Kingston Rovers*.

Millegipärast on punarinda peetud ka tormipilvede linnuks ja püha Thori linnuks, kes oli Norra mütoloogias tormi- ja äikesejumal. Punarina saabumise järgi ennustati vanasti vihma. Aga Eestis tõenäoliselt vanarahvas siiski punarinda eriti ei tundnud, sest temaga pole seotud meil ühtki vanarahvatahkust. Teda võidi lepalinnuga segi ajada. See-eest on teada, et saksa talumeestel olla olnud kombeks punarindu püüda ja kasutada neid oma majapidamises putukate püüdmiseks. Putukatelt ju punarinnad põhiliselt toituvadki, kasutatakse selleks ülekaalukalt maas elutsevaid selgrootuid (putukad, liblikaröövikud, limused jmt). Vaid praegusel ajal pistab punarind meelsasti ka marju noka vahele. Kuna suur osa tema

Igal juhul on punarinnal igati positiivne imago ja teda peavad paljud linnusõbrad kõige armsamaks linnuks. Eriti inglased, kelle jaoks kannab punarind nime *the Robin*.

oli Kristuse laupa lõikunud. Veel kolmaski sarnane versioon on sel legendil – punarind saanud oma punase rinna Jeesuse ihust ristinaelu välja kangutades. Veidi erineb senikirjeldatutest neljas legend, mille järgi saanud hoopiski linnu rind põletada, kui ta hingedele puhastustulle vett viis.

Igal juhul on punarinnal igati positiivne imago ja teda peavad paljud linnusõbrad kõige armsamaks linnuks. Eriti inglased, kelle jaoks kannab punarind nime *the Robin*. Juba 1960. aastal selgus ajalehe *"The Times"* küsitluse tulemusel, et punarind on inglaste seas kõige populaarsem lind. Seetõttu sai temast ka inglaste rahvuslind. Inglastel on võimalik oma lemmiklindu näha aastaringelt, sest seal on punarind paigalind ning talveks lendab sinna osa meiegi punarindadest.

soolestiku läbinud marjaseemneist säilitab idanemisvõime, aitab lind neid taimi looduses levitada.

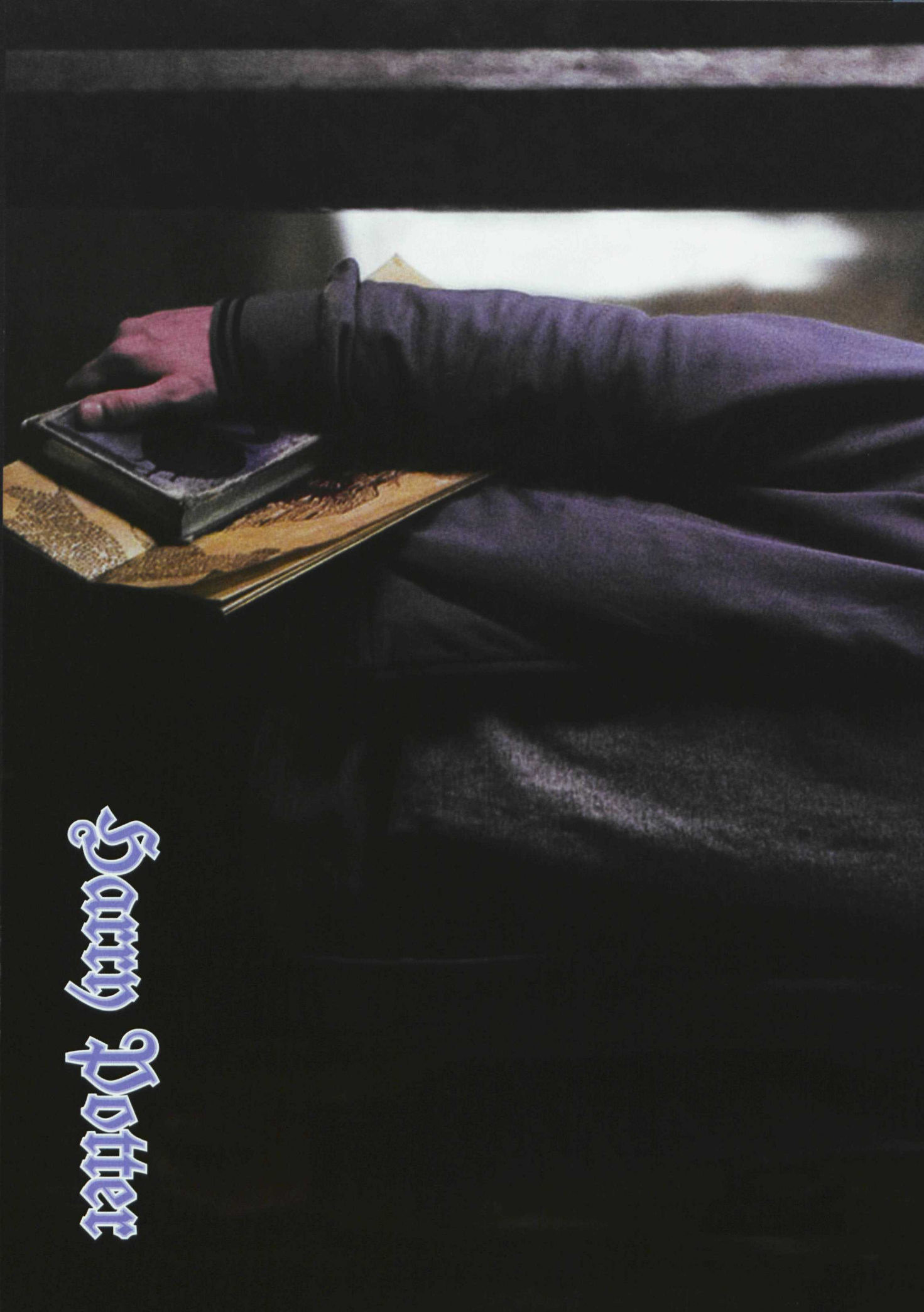
Küllap on punarinnaga kohtunud iga eestlane, kes vähegi ümbrust tähele paneb, sest see kaunis ja uudishimulik linnuke elab meil nii maal kui linnas ning ühtekokku on neid meil pesitemas miljoni paari ringis. Oma pesa peidavad punarinnad hoolega ära, olgu siis kännu serva alla või mõnda poolavatud tehisevormi, aga ennast näitavad küll hea meelega. Ja laulavad väga kaunit, sügiseti isegi emaslinnud.

Märgakem seda kaunitari, inglaste rahvuslindu!

HEA LAPS

Erakogust

Report Cards
Dorothy

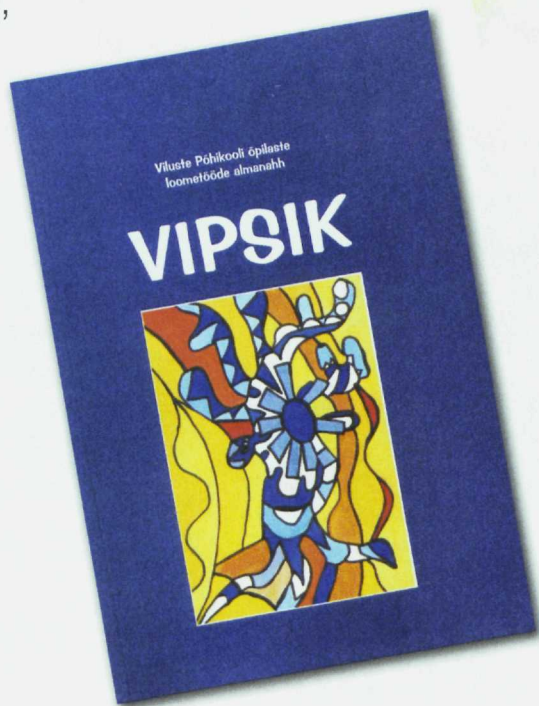
 HEA LAPS

Saage tuttavaks — Vipsik Vilustest!

Põlvamaal asuva Viluste Põhikoolist on meie toimetusse juba mitu aastat järjepannu saanud palju andekaid kaastöid – nii haikusid kui ulmelugusid, nii naljajutte kui loodusluulet. Nüüd panid Viluste õpetajad ja õpilased pead kokku ning andsid välja päris oma koguteose, millel on vahva nimi – Vipsik!

Vipsiku koostasid õpetajad Aasa Liiv ja Heili Ahelik. Siin mõned kooliaasta alguseks sobilikud nopped vilustelaste loomingust.

Kodonalju

Tütär küsüs esä käest: „Kas siss, ku talvõaolt suvõaolõ üle mindas, jääs kevväi vahõlõ?“

Imä küsüs latsõ käest: „Mis um pankrot?“

Lats: „Tuu um lihtnõ. Võhl lätt pank, pand raha nahka ja ommgi pankrot käeh!“

Poig lõik aolehest autosid vällä.

Imä tõrõlõs: „Ku sa rämpsu tiit, siss tiiät...!“

Poig rahuligult vasta: „Rämps siin põhiliselst ommgi!“

Kuulmeistre küsüs latsõ käest: „Mille sul imä allkirja päivikuh ei olõ?“

Lats seletas: „Ma ei mõista imä allkirja tetä!“

Viluste kool

Viluste kool

Ilusaim on

Lausa pilkupüüdvalt kaunis

Uhkelt

Seisab

Ta üksinda Lammasmäe lähedal

Ei häiri see tarkusetemplit

Kõik vilistlased

On peagi siin külas

On sügisel kõik

Lapsed tee siia leidnud.

Anett Puskar

Emakeeletund

Emakeeletund on mõnus, tunnis on meil ikka lõbus.

Tunnis meie kirjutame, kui tahame, siis luuletame.

Riimid kõik on reas, naljakaidki nende seas.

Õpetaja paneb üles meie salmid, kui need saavad valmis.

Tanel Tomson

Matemaatikatund

Matemaatikatund on raske, kõigil näod, kui kannaks maske.

Keskendunud ilmed peas, sest ees arvud justkui kuklid reas.

Mõni nagu katkine kellakägu,

kui ülesandest ei saa jagu.

Sirklit ka vahel läheb vaja,

sesta otsitakse kogu koolimajas.

Joonlaudki tihti hinnas,

käes peab olema kui kinnas.

Kui aga tuleb kontrolltöö,

kõigi nägudelt paistab,

kui toimuks rööv.

Nurisetakse ja nutetakse,

kuid tööga liialt rutatakse.

Varsti töö mul ongi valmis,

numbrid reas kui sõnad salmis.

Kas hinne tuleb hea?

Seda ei tea veel niipea.

Anett Puskar

Soola poole vähem!

September on seenekuu! Ükski seen soola juurde ei vaja!

Soolane on ebatervislik. Huvitav on teada, et nii mõnigi asi inimkonna ajaloo on saanud aegade jooksul uue hinnangu, muutunud plussist miinuseks ja kuulutatud heast halvaks. Nagu näiteks sool – keemia keeles öeldult naatriumkloriid (NaCl) – see kas või kinnisilmi keelega äratuntav kristalne mineraal.

Soola ammutatakse loodusest – kaevandatakse kas maalustest lademetest või merede, järvede ja maaluste allikate vetest aurutamise teel. Ammustel aegadel öeldi soola kohta koguni – valge kuld. Soolast sai väga kasulik kaubaartikkel, mis tõi kaupmehele rikkust ja aitas toiduainetetööstusel edeneda, kuna soolatud toitu saab kauem säilitada ja pikemat aega müüa. Soolaga on harjutud maitsestama (kas või magusat!) ja suur kogus soola pidurdab roiskumist. Soolatops troonib mõneski kodus uhkelt söögilaua keskel, ehkki oleme jõudnud ajajärku, kus soola eest peab hoiatama, kuna selle liigne tarvitamine põhjustab haigusi.

Soola müte ja tarve. Mingil määral naatriumi on organismile vajalik. Naatrium on inimesele vältimatult vedelikutasakaalu ja happe-leelistasakaalu hoidmiseks, lihastöö ja närvitegevuse tarbeks, mõningate toitainete imendumise tagamiseks.

Soola bioloogilise vajaduse rahuldab aga toitudes looduslikult sisalduv naatrium. Toidule pole vältimatut vajadust soola juurde lisada!

Kui toidust tuleb loomuliku füsioloogilist vajadust ületav kogus naatriumi, püüab organism sellest vabaneda. Merelindudel on selleks näiteks soolanäärmed, mis avanevad ninaõõnde ja mille kaudu eraldub organismist liigne, merevee joomisest sinna sattuv sool. Kui soolanäärmetega lind joob magevett, siis tõmbuvad soolanäärmed väikeseks, kui merevett, siis paisuvad nad mahukaks ja hakkavad taas toimima.

Tähtis on teada soolareeglit!

Soola vähem kui 5 grammi päevas!

Soolareegel on teadlaste otsus: alla 5 grammi päevas tähendab umbes ühte teelusikatäit ja sellesse on kaasa arvatud ka valmis-toitudes sisalduv sool.

Tegelikult süüakse aga soola selle soovituslikuga võrreldes mitmeid kordi rohkem – Eestis isegi 3 korda (11-13 g/päevas) ja näiteks Soomes 2 korda enam.

Nimelt sisaldab enamik vabrikutes tehtud toitudest soola. Kui huvitud, võid pakendilt järele uurida, kui palju soola toode sisaldab ja kas on tegemist vähesoolasega*.

Soola on pandud nii liha-, leiva-, piima- kui ka kalatoodetesse, soolastest suupistetest ja maitseainetest rääkimata. Valmis-toitudest koguneb kõhtu selline soolakogus, mis üsna kähku ületab inimese tegeliku soolavajaduse.

Kas tead, et

- **Pakk kartulikrõpse** (200 g) sisaldab soola **3 g**
- **Mitmehiline hamburger ja friikartulid** – **2,5 g** soola
- **Ketsupi** (20 g) või **sinipi** annuspakk – **0,5 g** soola
- **Singipitsa** (200 g) – **2 g** soola

Toode on vähesoolane, kui ta soolasisaldus on:

- **VÕI** jm rasvasegud – kuni **1,0%**
- **VORSTID** jm lihatooted – kuni **1,2%**
- **JUUSTUD** – kuni **0,7%**
- **LEIVAD**, sai, sepik – kuni **0,7%**
- **KUIVIKLEIVAD**, helbed, paisutatud terad – kuni **1,0%**
- **KALATOODED** – kuni **1,0%**

Allikas: „Sairaan suolasta. Puolet pois.“ Suomen Sydänliitto

Maire Sirel,
Eesti Südameliit

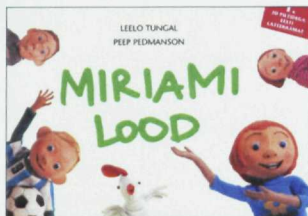
Kollane harik

Filmi-Miriam astus raamatusse

Eesti Päevalehe Kirjastus

andis välja isevärki ruumiliste piltidega raamatu. **Peep Pedmanson** ja **Leelo Tungla** "Miriami lugude" vahelt leiab lugeja prillipaari, mis laseb piltide kaudu Miriami maailma siseneda. Kes aga veel lugeda ei oska, see võib vaadata nukufilmi, mille tegelasteks on lisaks Miriamile ta isa-ema, väikevend ja vapper kana, kes kipub igas asjas juhtnane mängima. Miriamist on tehtud Eesti Nukufilmis veel mitu linatüüp, mida saab esiootsa vaadata ainult kino- ja teleekraanilt. Kuid kes teab, ehk ilmub mõni neist lugudest veel raamatussegi! Esimene 3D-raamat tegi igatahes juba otsa lahti!

Veel üks Mirjam – seekord küülikupidaja

Jaan Rannapi nimi lasteraamatu kaanel on teadagi kvaliteedimärgina. Onu Jaan on suur loodusesõber ja tema loodud koer Nublu on saanud paljude laste lemmikuks. **TEA Kirjastuse** sarjas Lasteraamatute Varalaegas ilmunud "Tupsikus" ei pajata kirjanik mitte koerast, vaid hoopis küülikust, kes tuleb Mirjami majja, kuna koera-kassi pole tüdrukul lubatud võtta! Raamatu illustreeris **Piret Mildeberg**

Mirjam tõstis küüliku sülle.

"Kuule! Mis sa teed! Sa ju ei tohi! Mis sulle kodus öeldud on!" sosistas Merle keelavalt.

"Et ühtki kutsikat ega kassipoega ei tohi koju tuua. Küüliku toomist ei ole keegi keelanud."

Kuigi ka Mirjam rääkis sosinal, püüdsid küülikumüüja kõrvad sellest midagi kinni.

"Tüdruk," nõudis ta. "Mis rahapaber sinul kaasas on?"

Mirjam avas kõvasti kinni pigistatud vasaku peopesa. Selles lebas mitmeks kokku murtud kümnekroonine.

"Kümme kroonit – see keikse pisem," ütles tõmmu tädi ja tõstis pisikese kodujänese kõrvupidi lagedale.

"Ei. Mina tahan Tupsikut," oli Mirjam suurele küülikupojale juba nime pannud.

© Jaan Rannap ja TEA Kirjastus

Väike isetegija

Eks igaüks ole enda jaoks ilmatuma tähtis – vanasõnagi ütleb, et oma sark on ihule kõige lähem. **Mari Saadi raamat "Mina ise"** jutustab väikesest tüdrukust, kelle jaoks on ta "ise" ilmatuma huvitav. Mis siis veel muust maailmast kõnelda! **TEA Kirjastuse** Lasteraamatute Varalaeka sarja kuuluvale raamatule joonistas pildid **Ülle Meister**.

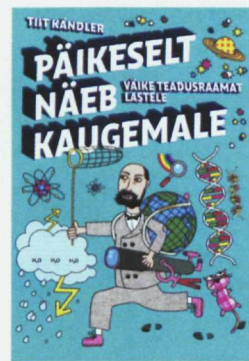

MINA ISE tõstis pluusi ja särki üles ning avastas, et kõige paremini nägi luukeret rinna pealt. Ta puudutas sõrmega luukere ribikonte. Sõrm oli külm. Luukere vist kokkus sellest või hakkas tal kõdi või hakkas ta lihtsalt häbenema. Igatahes tõmbas ta ennast MINA ISE sees kähku kõssi ja tõmbas sellega ka MINA ISE kõssi. MINA Isele tegi nalja, et luukere niiviisi naljakalt nagu häbenedes kõssi tõmbas. Ja hämmastas ühtlasi, et luukere ka teda endaga koos kõssi sundis tõmbuma. Kas siis tema pidi tegema seda, mida luukere tahtis?

© Mari Saad ja TEA Kirjastus

Päikese poolt vaadatuna

Tiit Kändlerit teavad Hea Lapse lugejad väga hästi: tema oskab kõnelda ükskõik mis teemal ühtaegu nii põnevalt kui ka teaduslikult. Onu Tiit on üks neist teaduskirjanikest, kes lükkab ümber vanasõna "Üks lollpea oskab rohkem küsida kui kümme tarka vastata" – sellist küsimust, millele Kändler ei suudaks targal kombel vastata, pole vist olemaski. Tema teab, miks on lumi valge ja miks lähevad puulehed sügisel kollaseks. Tore, et **Ajakirjade Kirjastus** andis nüüd välja raamatu, milles neist asjust ka lastele kõneldakse, ja kena, et tegelikult pole see teos ka täiskasvanutele keelatud. Illustatsioonid raamatule "Päikeselt näeb kaugemale" tegi autori poeg **Eerik Kändler**.

Ilmaelu kutsika vaatenurgast

Kirjastus **Tänapäev** jätkab lasteraamatuvõistluse võidutööde avaldamist. **Mare Müürsepa "Viis vaba kutsikat"** pajatab kutsikatest, kes viidi koeraema juurest ära ja jäeti tee äärde oma kurba lõppu ootama. Kuid õnneks leidub ka võõrastest loomalastest hoolivaid inimesi, ning tänu Emma ja Andu perele jäid kõik kutsikad ellu.

“Viis vaba kutsikat” on tore rõõmsameelne koeraraamat, mis kindlasti julgustab mõndagi last endale koera võtma. Juhtnõore selleks annab Mare Mürsepp Põgeniku nimelise kutsika suu läbi päris mitmeid. Koera- ja lapsesõbralikud pildid joonistas raamatusse **Kadri Ilves**.

Laste ema sõnas: “Me peame uurima, ega nad ikkagi kogemata ole siia sattunud. Äkki on nad kodust ära jooksnud? Paneme kuulutused üles ja loeme hoolega teiste inimeste kuulutusi.”

Tähtsam kui see jutt, oli minu jaoks aga see, et nad kallasid meile veel piima, kui me kausid tühjaks saime, ja kallistasid ja silitasid meid kõiki. Mina muidugi käisin vahetevahel luuret tegemas. Mul on selline komme. Ma tahan aeg-ajalt üksi mõne ringi teha, et asjaolusid uurida. Käin ja valvan.

“Üks, kaks, kolm, loendas poisid meid. “Siis veel see seal eemal, Põgenik on ta nimi.”

© Mare Mürsepp ja Tänapäev

Mirja ja Dima lugu

Marje Ernitsa noorsooajutustus **“Hei, Dima!”** pajatab Tallinna tüdrukust

Mirjast ja väikeses alevikus elavast segaverd poisist Dimast, kelle vahel suvevaheajal tekib suur ja sügav sõprus – võib-olla isegi midagi enam. Esialgu näib, et sõprus on tähtsam sellestki, et Dimal pole ei mobiiltelefoni ega õiget jalgrataski, Mirja aga ei tunne oma kodu puudust mitte millestki ja ta elektrooniliselt avanen riidekapiuks toob nähtavale kõige kallimaid ja moekamaid riideid. Suve lõpul sõidab Mirja aga linnakodusse ja kui Dima otsustab tüdruku pealinnast üles otsida, hakkavad juhtuma igasugused seiklused.

Raamat ilmus **Tänapäeva Noorsooromaani** sarjas.

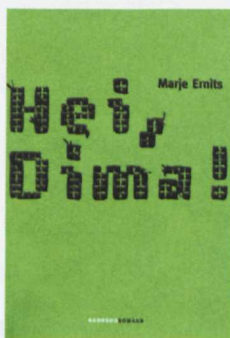
“Kas Mirja on Paali uusasukate majast?” uuris Voodik ja lisas: “Ma nägin seal sellist jalgrataski.”

“Paalidel olevat perenaisel ka auto seletas mees valjuhäälselt, ja Dima vastas: “Naise oma pole ma veel näinud, aga mehel on farmer – no see Ameerika auto.”

Mirja vaatas kord ühe, kord teise rääkija poole ja ootas, kuni meeste jutusse tekkis paus ning ta võis sõna sekka öelda.

“Mu emal on BMW M5 superuniversaal, 507 hj kiirendus on 4.8 sekundiga 100 km. Mootor on ka kapoti all ja bentsu võtab vähe. Karbussist ma ei tea, kas on või ei, aga igatahes sõidab. Isa jälle... isa ei taha uut. Talle meeldivad vanad Ameerika autod. Ta on selles klubiski, kus neid fännatakse,” rääkis Mirja.

© Marje Ernits ja Tänapäev

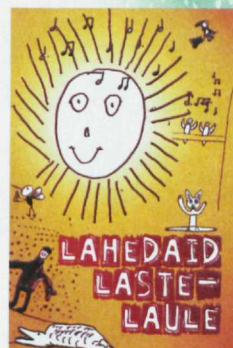

Laulusõnaraamat lastele

Kuigi eestlased peavad ennast laulurahvaks (aga kes ei peaks?), tekib ühislauluotsa üles võttes tihti probleeme laulusõnadega. Mõnest laulust osatakse üht salmi, mõnest ainult refrääni. Kirjastus **Pegasus** püüab laste laulumuresid leevendada

Veronika Kivisilla koostatud raamatuga **“Lahedaid lastelaule”**.

Kollaste kaante vahele on mahtunud pooleteistsaja uue ja vana lastelaulu sõnad. Illustraatorid on sedapuhku õige noored: Tallinna Nõmme Põhikooli 1. ja 2. klassi õpilased.

Mõnus küll, et mõnes koolis ollakse ikka veel pahupidi!

Kooliaasta alguseks ilmub Newbery medali laureaadi **Louis Sachari** sulest uus raamat – **“Pahupidikooli tabab üllatus”**.

See on toredaks üllatuseks kõigile, kellel on juba olnud rõõm selle kooli kummalistest ja pööraselt naljakatest juhtumitest osa saada. Uues Pahupidikooli-raamatus järkuvad veidrad seiklused: lapsed toovad kooli oma lemmikloomad – kassid, koerad, sead, konnad, isegi apelsin Fido. Koolimajja paigaldatakse müstiline lift. Proua Soust serverib keedetud maksa lillakas kastmes.

Kirjastuse **“Draakon&Kuu”** avaldatud mõnusa raamatu tõlkis **Leelo Märjamaa**, muhedad pildid joonistas **Hillar Mets**.

Kõik proua Pärl klassi lapsed töid kooli kaasa oma lemmikloomad. Klassiruumis valitses suur lärm. Koerad haukusid. Kassid kräunusid. Konn krookus. Siga ruigas. Lehm ammus. Linnud siristasid.

Proua Pärl tõstis kaks sõrme üles.

Kõik loomad jäid vait.

Stephenil ei olnud lemmiklooma. Ta tõi kaasa apelsini. Ta hoidis seda oma laual puuris, et see põgenema ei pääseks.

Todd tõi kaasa Ralphie, oma väikevenna.

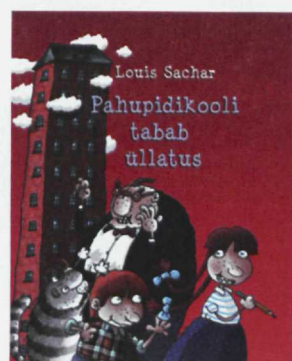
“Todd?” küsis proua Pärl.

Todd hakkas haukuma.

“Inimene ei ole lemmikloom,” ütles proua Pärl.

“Ta ei hammusta,” kinnitas Todd.

© Leelo Märjamaa ja Draakon & Kuu

Dekoratiivne karbike sinu kirjutuslauale

Nii sageli kipub koolilapse kirjutuslaud korrast ära minema. Seal lihtsalt on liiga palju asju kõikjal laiali. Nii mõnegi esemega on nii, et paned selle kusagile ära, aga kui vaja, ei leia seda enam üles.

Mina soovitan sul teha oma kirjutuslauale kena dekoratiivne karbike. Sealt leiad alati üles tööks vajalikud esemed ja sinna on neid hea ka tagasi panna. Selleks leia mingi sobivas suuruses pappkarbike ja kaunista see värviliste geometriliste kujunditega, ladudes neid vabalt üksteise kõrvale, isegi peale. Kõige lihtsam on neid kujundeid teha värvilistest kleep-paberitest, kuid lõbusalt kireva karbi võid valmistada ka reklaamlehtedest välja lõigatud piltide abil.

Soovin sulle sisukaid koolipäevi ja töö õnnestumist.

Lully Gustavson

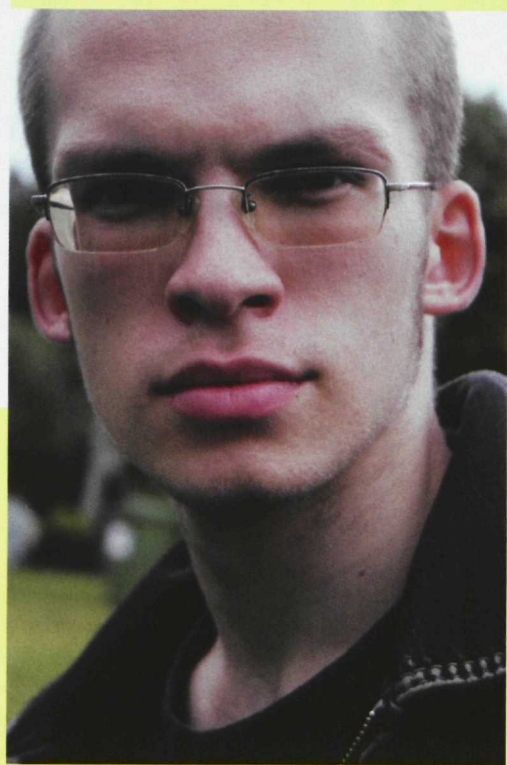
dekoratiivne karbike sinu kirjutuslauale

Lugu algab lk 6

Kas teate, et Hea Lapsel on oma imeline Kullafond?

Tosin aastat tagasi võitis oma vaimukate joonistuste ja kirjatükkidega pidevalt auhindu Maali-Liina Kulla Laevast: näiteks 1997 oli ta Liis Lassi ja Tiina Sinisoo kõrval parim oma koduajakirja tegija. Väheke hiljem löid kampa ka Maali-Liina vennad Paul-Hendrik ja Mats-Joonas. Seejärel ilmus silmapiirile pere pesamuna Pille-Riin, kes osutus niisama hea käega kirjutajaks. Aga pesamunaks ta kauaks ei jäänud, peatselt haaras pastaka juba ta noorem õde Pipi-Lotta ja nüüd teeb oma esimesi postitusi ka Hans-Erik, kes praegu on kuue aastane. Ja temal tuleb ajakirja aadress selgeks õpetada Ann-Mirtelile, kes küll juba käib ja jutustab, aga veel pole margiraha kokku saanud... Ei tea, mida ütleb vanarahva tarkus selle kohta, mis juhtub siis, kui seitse õde-venda Hea Lapse mütsi alla koondub? Arvatavasti juhtub siis midagi head – näiteks see, et elu Eestimaa muutub aina rõõmsamaks ja kuldsemaks!

Universaalid

Olla on olla elus ja elada
olla elus on ainevahetada ja paljuneda
elada on mõelda ja tunda
mõelda on vaadelda ja arutleda
tunda on olla mõjutatav ja huvitatud

Olla inimene on olla hea ja õnnelik
olla hea on olla hooliv ja märkav
olla õnnelik on olla rahul ja vajatud

Olla ebameeldiv on olla labane ja võlts
olla labane on olla maitsetu ja odav
olla võlts on olla tühi ja petlik

olla ilus on olla leppiv ja ennasthindav
olla ilus on otsida ja väärtustada ilu
olla kole on olla rahulolematu ja pealiskaudne
olla kole on olla üleolev ja sallimatu

Olla edukas on olla asjalik ja avatud
olla asjalik on olla järjepidav ja süvenenud
olla avatud on olla eelarvamusteta ja aus

olla meeldiv on olla osavõtlik ja rõhumatu
olla osavõtlik on olla siiras ja arvestav
olla rõhuv on olla pealetükkiv ja enesekeskne

Olla iseseisev on olla isemõtlev ja enesekindel
Olla isemõtlev on olla julge ja uudishimulik
Olla enesekindel on olla tugev ja tasakaalukas

omada tulevikku on omada vanemaid ja peret
omada vanemaid on omada kindlust ja kogemust
omada peret on omada elu ja väärtust

Tehnikatudengil luuletused sahtlis!

Jonatan Jõks lõpetas kevadel Tallinna Reaalkooli ning on praegu Tallinna Tehnikaülikooli tudeng. Jonatani esimesed värsid ilmusid Heas Lapses, kui autor käis alles Magdaleena Lasteaed-Algkoolis. Nüüd kirjutab ta hoopis tõsisemaid asju.

HEA
LAPSE

15

Mis tähtis, see tähtis! Triibu-Liine palus vastata mõnel endisel kirjalapsel küsimusele: Mis oli sinu jaoks tähtis sellal, kui olid meie kirjalaps, ja mis on Sinu meelest kõige tähtsam praegu?

Andres Jakovlev, internetilahenduste projektijuht & mustkunstifänn:

Ma arvan, et nii siis kui ka praegu oli ja on minu jaoks kõige olulisem ennast hästi tunda. Hästi tundmine ei tähenda aga mitte puhkust, vaid just neid hetki, kui oled millegi nimel kõvasti vaeva näinud ning näed oma töö tulemust. Ning tajud, et see, mida oled teinud, pakub ka teistele inimestele rõõmu. Olgu selle hea tunde põhjuseks kas esimese jutukese või pildi avaldamine Hea Lapse kaante vahel, oma raamatu ilmumine, tunnus näitestuudiole, kordaminek töö... Kokkuvõtlikult: KÕIGE TÄHTSAMAD on need hetked, kui kinnitust saab väide: "Mitte miski ei ole võimatu, kui seda vaid soovida ja endasse uskuda".

Tiina Sinisoo, meditsiiniõpilane:

Ma arvan, et minu jaoks olid kõige tähtsamad kindlasti perekond, sõprus, mängimine (nagu lastel ikka), unistused ja muusika. Momendil on väärtused enam-vähem samad, ainult et mängida enam pole aega ja muusikale on lisandunud meditsiin. Ise ma küll musitseerida enam ei jõua, kuid käin meelsasti kontsertidel. Kasutan vaba aja veetmisel looduses olemist, sporti ja sõpradega koosolemist. Kusjuures tuleb tõdeda, et see, mis ma kunagi Heas Lapses kirjutasin oma tuleviku kohta, saab vist tõeks: olen meditsiinis sees käte-jalgadega. Õpin Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis õeks. Töötan samuti Mustamäe haiglas, ehk pooleteise aasta pärast juba õena, kui kool läbi saab. Kirjutamine on küll natuke soiku jäänud, kuigi pean (nagu tänapäeval kombeks) aeg-ajalt blogi.

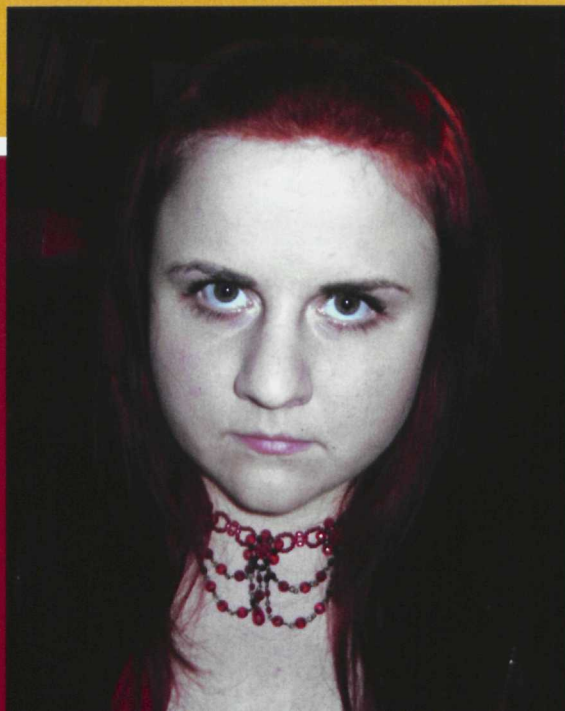

Sandra Vungi, muusik:

Kui ma olin veel kirjalapse eas, oli minu jaoks tähtis minu pere – nagu siianigi, samuti sõbrad (et ikka mängud saaks mängitud), loomad, perekondlikud sündmused nagu jõulud ja sünnipäevad, mida sai eriti oodatud; teistmoodi mõtlemine juba siis (mäletan, kuidas tahtsin algklassis Heategevusklubi asutada), oma arvamuse väljaütlemine ja õigluse jaluseadmine, kui midagi valesti oli; loomulikult Hea Laps, mis mängis olulist rolli, kuna sain seal palju toredaid kirjasõpru, ülimalt mõnusat lugemist ning tänu Heale Lapsele sai külastatud ka Kopraklubi laagrit Lilli külas, kus väga lõbusalt aega sai veedetud.

Siiani on mulle tähtis pere ja see, et minu ümber oleksid ainult heatahtlikud inimesed. Samuti on mulle väga oluline eneseteostus, milleks on mul praegu trummimäng metalbändis Neoandertals, ning minu isiklik taimsete retseptide kogumik internetis aadressil: www.taimetoit.net, kus on igapäevaselt üle tuhande külastuse. Ma olen nimelt taimetoitlane ning armastan üle kõige kokata ja uusi retsepte välja mõelda, samuti hoolin väga loomadest. Mulle on tähtis, et mul oleks kedagi armastada, millegagi tegelda ja millelegi loota, nagu ütleb tabavalt üks Hiina vanasõna.

Hetkel olen värskelt ning edukalt gümnaasiumi lõpetanud, lindistan oma kodustuudios uut albumit koos oma elu- ja bändikaaslase Rainiga ning kokkan ikka taimetoite ja püüan järjest oma virtuaalset kokaraamatut täiendada.

Liis Lass, Tallinna Botaanikaia projektijuht:

Kui mina olin Hea Lapse kirjalaps, siis lisaks koolile, vanematele elementaarselt meele järele olemisele ja sõpradega lulli löömisele, oli minu jaoks tähtis, et minu võimalik tulevikulooming saaks sama sõbraliku tunnustuse osaliseks nagu Hea Lapse joonistaja- või kirjutajaauhindu võites. Mõnes mõttes on see ka õnnestunud, sest minu laulutekstidega lugusid mängivad

raadiod... Ühtlasi on kapi peal ka kaks heliplaati, kus olen kaasautorina kaasa löönud.

Arvan, et Hea Lapsele nooruses oma loovuse väljendamiseks sain kaasa enesekindluse ennast ka hiljem loominguiliselt väljendada ja loomeinimesena positsioneerida. Seega võib kokkuvõttes öelda, et väärtushinnangutes pole palju muutunud, ning tahe luua ja oma loomingut teistega jagada, on jäänud samaks! Okei, praegu kipuvad oma tähtsust näitama ka arved ja olmemured, aga see selleks...

Roland Laos, EMA lavakunstkateedri viimase kursuse tudeng:

Kõige tähtsamat on raske välja sõeluda, aga ma mäletan, et iga kord, kui kirjutasin midagi preemiaväärilist, sain tulla Tallinna sellele järele. Mis teeb siis 200 km bussisõitu kolmes kuni viies tunnis mootorimüüri, teekonnal Karksi-Nuia – Tallinn... Tallinnas oli vanaema, sõbrad ja kino. (Ning McDonalds'i Big Mac!) Ja mis kõige tähtsam – siin ootas karp legosid otse Hea Lapse preemiafondist.

Mis ja kes on minu jaoks kõige olulisemad praegu? Plaanin raha teenida, et osta endale terane kõvaketas. Kõige olulisemad on aga inimesed olevikus ja nii edasi.

Marek Rei, Cambridge Ülikooli doktorant:

Arvan, et põhilised olulised asjad on minu jaoks läbi aastate jäänud samaks: perekord, haridus, tervis, toredad inimesed, loodus, armastus... Vanemaks saades on oleviku kõrval tähtsaks saanud ka tulevik.

Praegu olen endliselt tudeng. Peale TTÜ informaatika bakalaureust läksin edasi Cambridge'i Ülikooli magistrisse ning sel sügisel alustan seal doktoriopinguid.

Barbie™

Barbie leiutas kondimootori!

Heal lapsel on mitu nime ka siis, kui ta liigub ratastel. Jalgrattale on rahvasuu leiutanud terve rea isevärki nimesid: lisaks kondimootorile on teda kutsutud tranduletiks, kondimobiilikis, velopeetrikis, väntlauaks, traateslikis, uuemal ajal ka baikiks... Selle inimsõbraliku sõiduriista kauge esiisa, mida kutsuti dresiiniks, leiutas Saksamaa päritoluga parun Karl von Drais, praegustele jalgratastele sarnase kondimootori ehitas aga sotlasest sepp Kirkpatrick MacMillan 1839. aastal. Nii et tänavu tähistab trampvanker oma 170. sünnipäeva.

Jalgrataste ajaloost võiks vesta tundide kaupa, kuid Barbie jaoks on tähtsaim see, et ka temal on nüüd mõnus kondimobiil olemas!

Väljendit "jalgratast leiutama" kasutatakse tänapäeval aga siis, kui keegi on teinud enda meelest suure avastuse, mis tegelikult osutub juba ammu leiutatuks.

Aga kas ka Sinul, hea lugeja, on kavas midagi leiutada – olgu siis kooli, kodu või ka mängude tarbeks?

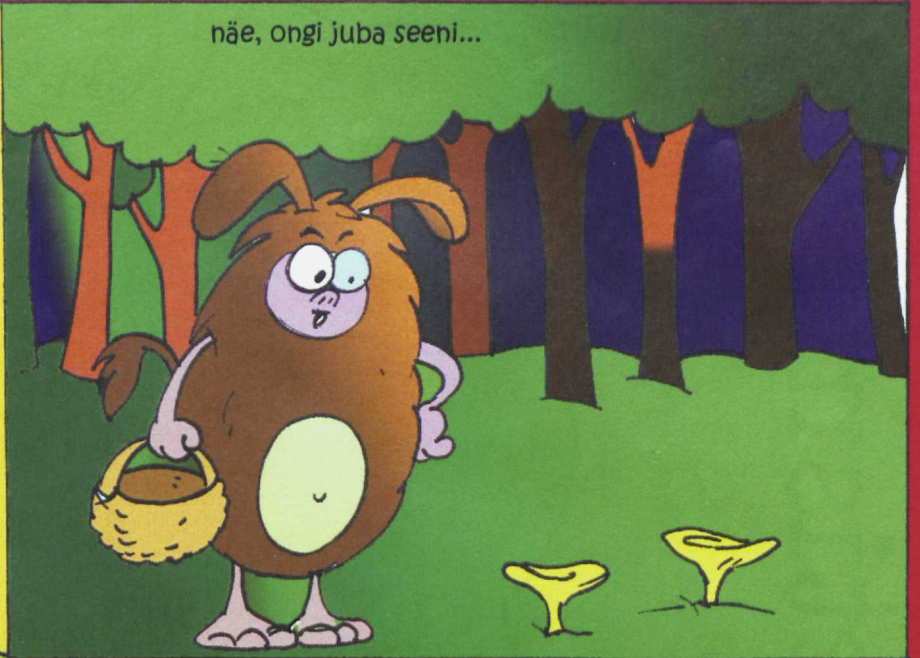
Pane oma leiutisemõtted paberile või arvutisse ja saada enne 5. oktoobrit toimetusse! Parimatele auhinnad Rimonnelt!

r
a
h
n
u

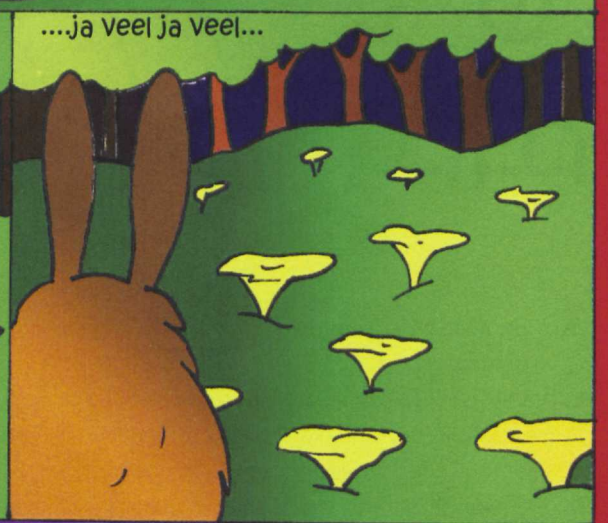
reetmängel - juuse

näe, ongi juba seeni...

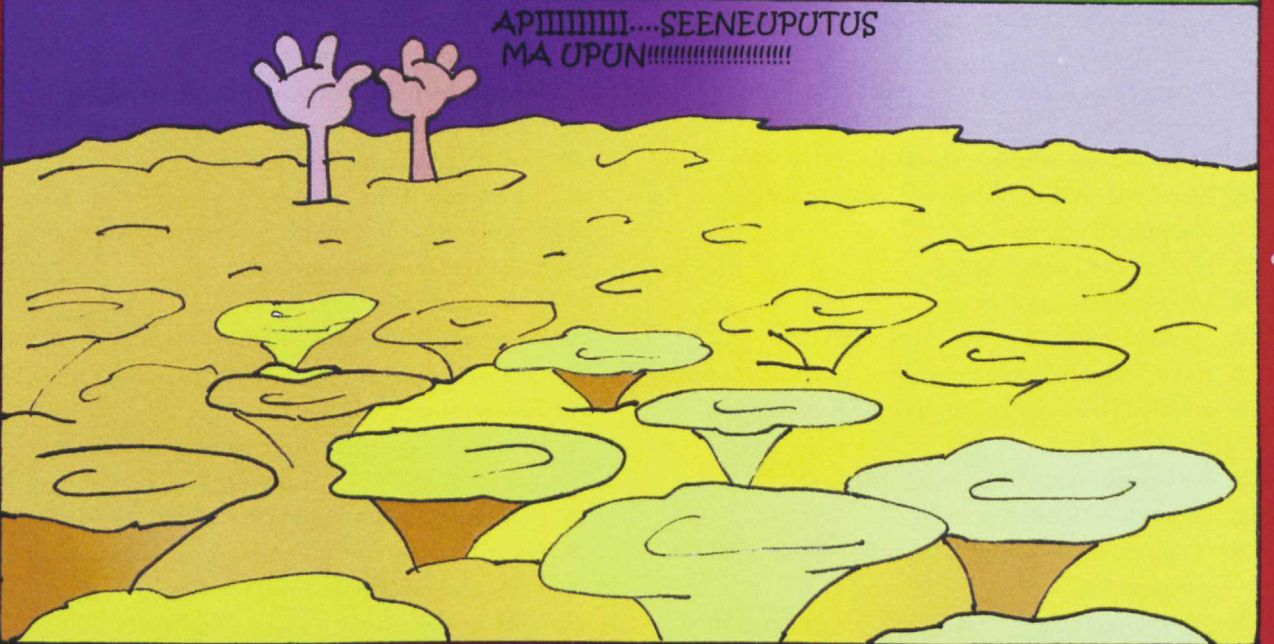

ja veel...

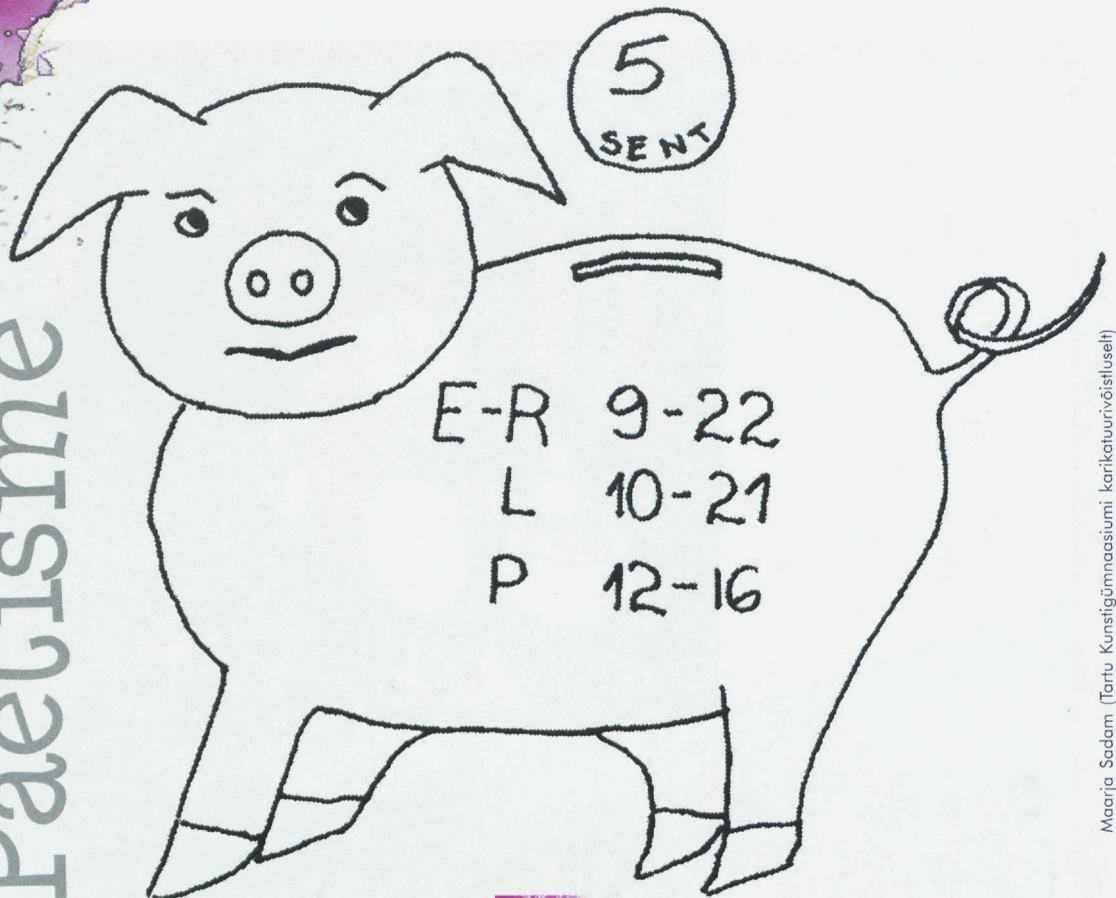
...ja veel ja veel...

APIIIIIIIII...SEENEUPUTUS
MA UPUN!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Paetisme Paetisme

Maarja Sadam (Tartu Kunstigümnaasiumi karikatuurivõistlusel)

Armeenalju

- ☹️ Maja ehitamise juures pole kõige olulisem vundament, vaid raha.
- ☹️ Varem oli ühes korralikus peres sülelaps, nüüd süleavuti.
- ☹️ Nobeli pidi pea hästi plahvatama, kui ta dünamiidi leiutas.
- ☹️ Mõni nali on nii armetu, et ajab lausa naerma.
- ☹️ Kes pidevalt ämbrisse astub, saab vähemalt jalad puhtaks.
- ☹️ Kui tahad latti kõrgele tõsta, siis hakka teivashüppe kohtnikuks.
- ☹️ Riidehoidjate töö on hästi korraldatud, kõik on neil varnast võtta.
- ☹️ Kodukana ostis endale kukepüksid.
- ☹️ Õnnelikud on need, kellele on looduse poolt palju antud – näiteks 50 hektarit metsa.
- ☹️ Lible pani kõik kella külge.
- ☹️ Mõni kalamees on täitsa kilu.
- ☹️ Jalakäija saatus sõltub tema käekäigust.
- ☹️ Hommik on õhtust targem sel juhul, kui öö läbi õppida.
- ☹️ Enne ära uude kaevu sülitata, kui vana kaev pole veel täis sülitatud.
- ☹️ Kui kassiaasta möödab, siis on hiirtel pidu.
- ☹️ Kanadele mõtteteri ei puistata.
- ☹️ "Olgu muld talle kerge," lausus põllumees seemet mulda pannes.
- ☹️ "Tänane päev algab päris tuliselt," arvas kalkun, kui teda praeahju lükati.
- ☹️ Eestis tõusevad hinnad sama kiiresti nagu haigel palavik.
- ☹️ Soeng peab teil olema nii nagu minul, tagant paljas ja eest nagu tagant.
- ☹️ Meie armee on võitmatu just sellepärast, et ta tegutseb vastu loogikat ja tervet mõistust.
- ☹️ Sõdur peab automaati tundma nagu itaallane makaroni, viimse kui auguni.
- ☹️ Sapöör labidast kaugele ei kuku.
- ☹️ Rivisse, või midu lülitan kahe sõduri pärast kogu teleri välja.
- ☹️ Teie vanuses puhastasin saapaid kuni tagumikuni.
- ☹️ Miks sa siia heitsid? Sinu koht on siin, aga mitte seal.
- ☹️ Rood, rivistuda puust kase juurde!
- ☹️ Tualett asub 100 m kaugusel, joostes 50 m kaugusel.
- ☹️ Sõdurile on pühad sama mis hobusele peremehe sünnipäev.
- ☹️ Makaronid on aukudega tainas.
- ☹️ Tuulesuund muutus 360 kraadi.
- ☹️ Hilinesid ajateenistusele. Seisid trammis nagu praetud nael.
- ☹️ Miks te käite parema jalaga vähem kui vasakuga?
- ☹️ Täna on novembri viimane kuu.
- ☹️ Hästi õpetatud rivisammu on parem vaadata kui iluuisutamist.
- ☹️ Neid seadusi täidetakse juba 4 sajandit.
- ☹️ Ärge arvake, et ma midagi ei kuule. Mul on kuulmine 150%, ja seda üksnes vasaku kõrvaga.
- ☹️ Meid on vähe, kuid me oleme soojalt riides.
- ☹️ Miinivälja ees teade: "Kontrollitud, miine peaqegu pole."

Kogus ja kirjutas Jüri Paet ise!

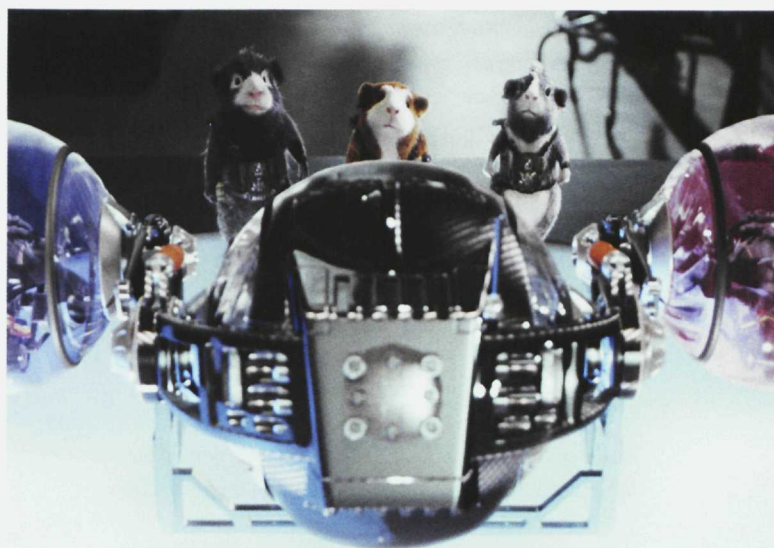

Merisead päästavad septembrikuus maailma!

Kuigi selle aasta tähtsaimaks kinosündmuseks peavad J. K Rowlingu fännid kahtlemata uut Harry Potteri filmi, ei ole Sigatüüka kooli kasvandik siiski ainus sangarlik isiksus meie ekraanidel.

Kinolinal on alati ilma teinud erinevad agendid ja kangelased, üks suurem kui teine, lihased pingul ja keebid lehvimas. Aga kas kangelane peab ikka olema 2 meetrit pikk ja tulema otse jõusaalist? Kas kangelane ei võiks olla hoopis... merisiga?! Just sellise võimaluse pakub välja lennukas kogupereseiklus „M-komando“ (M nagu merisiga), mille peategelasteks on valitsuse salajase projekti tulemus, eriülesandega rühm, mille liikmed saadetakse tegutsema siis, kui nende kahejalgsed kolleegid enam hakkama ei saa. Rühma juhib Darwin, keda huvitab võitmine iga hinna eest. Talle alluvad lõhkeaineteekspert Karmauh, kelle suu-riksarnastuseks on erinevate asjade õhkulaskmine, võitlus-kunstide ekspert Juarez, kelle kena välimus varjab kartmatut sõdalast, luurespetsialistist kärbes Pori ning prillipapast mutt Prillu, rühma arvuti- ja infospetsialist. Püüdes nurjata kogu maailma ohustavat vandenõud, kohtub M-komando veel mitmete värvikate kujudega nagu lemmikloomapoes laisklev Volli ning haiglaselt oma territooriumi valvav hamster Setu. Seda, et vaatemäng saab olema uhke, garanteerib juba tõsiasi, et filmi valmimise eest hoolitsesid samad inimesed, kes tootsid miljonitele suurtele ja väikestele rõõmu toonud filmisarja „Kariibi mere piraadid“. Nii et saalis saab põnev olema ja seda eriti juhul, kui vaatajal on peas 3D-prillid.

Oktoobrikuusse jääb järgmine eesti keelde dubleeritud

lustilugu, animakomöödia „Taevast sajab lihapalle“, milles üks noor leidur leiutab üsna ebahariliku viisi oma kodulinna toidulaua rikastamiseks. Nagu paljude leitustega ajaloo, ei toimi ka see päris nii hästi kui Jaan Tatikas ootas. Ja nagu viimasel ajal üha sagedamini juhtub, on ka seda võimalik näha 3D-prillidega. Aga sellest juba järgmine kord.

Meie rahvas on läbi aegade leivast lugu pidanud – seda näitab juba leivast pajatavate vanasõnade hulk!

- Töö kardab leiba söönud mehi.
- Kelle leiba sa sööd, selle laulu sa laulad.
- Kus leiba, seal leivakõrvast.

Leib oligi vanade eestlaste laual tähtsam kui miski muu – muud road olid rohkem leivakõrvased eest. Teiseks leivaks nimetatav kartul tuli meie esivanemate toidulauale tükk aega hiljem. Enne Ameerika avastamist polnud „maaõunast“ ju aimu ühelgi eurooplasel!

Puhast rukkijahuleiba hakkas eestlane sööma 19. sajandi II poolel. Vaestel aegadel küpsetati leiba aganatest puhastamata viljast, et seda rohkem saaks. Aganapätsil oli palju erinevaid nimesid: rabandileib, leiva vahelik, üsaleib, näljaleib. Kui vilja nappis, siis küpsetati mõnes peres „tuhlileiba“, millesse sõtkuti kartuleid, ning suure ikalduse ajal tuli leppida hädaleivaga, mille taignasse oli peale aganate ja kartulite lisatud koguni puukoort, sarapuu-urbi, tammetõrusid või sammalt.

Leivaga sidus talurahvas mitmesuguseid uskumusi: näiteks ei antud mõnel pool talust kunagi välja tervet leivapätsi, ikka lõigati otsast killuke ära – arvati, et muidu jäävad peretütred vanatüdrukuks. Mõned tüdrukud küpsetasid nõiatempudega leivakakke, millega loodeti meeldiva noormehe südant mõjutada. Leiba ei tohtinud seliti lauale panna – see tõi majja nälja ja riiu – ning lõigatud ots pidi jääma alati sissepoole, mitte ukse poole, et leivatükk majast välja ei kipuks.

Leivalõikamine oli tähtis töö, mis tavaliselt jäi lava otsas istuva peremehe hooleks. Leivakannikat himustasid noored peretütred: ka see ennustas head meheleminekuõnne. Väikestele lastele lõpukannikat ei antud: see pidi kasvu kinni panema, kuna aga leiva algusest lõigatud kontsu kutsuti kasvukannikaks.

Leiva mahapillamine oli väga paha tegu: selleks, et jumal edaspidigi leiba annaks, tuli maast üles võetud leivapalale suud anda. Mõni vanaaegne hoiatus kõlas nagu õudusjutt: näiteks väideti, et kui laps leiva maha pillab, siis viskab jumal kirvega pähe. Praguliseks või õõnsaks küpsenud leivapäts ennustas pere lagunemist.

Küll leib lapsi leiab, küll laps leiba näeb!

Eestlased sõid rukkileiba peaaegu kõigi toitude juurde – ainult herne- ja oasupil öeldi olevat leivakott põues ja pudru-sööjat hurjutati: kes pudruga leiba sööb, see türmi läheb!

Leiba küpsetati korra nädalas laupäeval, ettevalmistused algasid juba reede hommikul.

Kõiki, kes heast leivast ja leivakõrvasest lugu peavad, oodatakse 13. septembril Eesti Vabaõhumuuseumisse, kus tähistatakse leivapäev ja peetakse suurt leivakõrvase laata!

Emad lähevad lastele sarnaseks!

23. septembril tähistab oma juubelit Tartus elav lastekirjanik Siiri Laidla, kes – uskuge või mitte! – sai oma esimese autasu Hea Lapse ning Pere ja Kodu ühiselt emaloomingu võistluselt! Nimelt olid Siiri tütreid Katrin ja Erika meie väga tublid kirjalapsed ning ega 's emagi saanud lastest maha jääda! Nüüdseks on Siiri Laidlal ilmunud juba õige mitu raamatut, millest tuntuimad on „Pärnaõietee“ sari ning Tänapäeva lasteraamatuvõistlusel auhinnatud „Raamatu-kogunõid Rosaalie“, „Apteegitont Aavi“ ning „Norman Kartmatu ja Noodila vennaskond“. Õnnitleme kirjanikku ta enda loodud lillesalmiga!

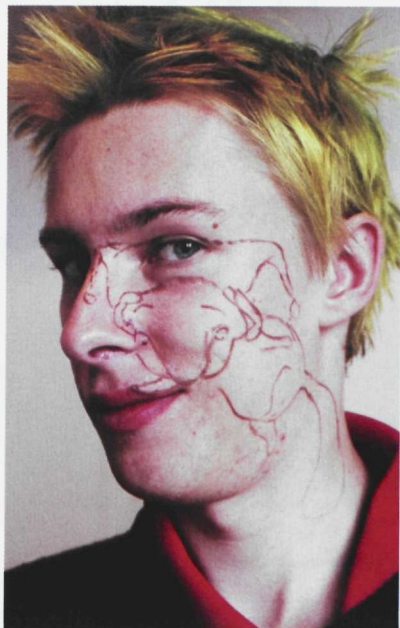
Siiri Laidla

JORJEN

Kas sa tead, kus jorjen elab?
Kuidas tema kõne kõlab?
Kas on jorjen joriseja,
tagatipuks toriseja?

Nii see lugu pole küll:
jorjen on ju lahke lill.
Õielehed mitut tooni
ehivad ta kaunist krooni.
Kodupeenar asub tal
vanaema akna all.

Kuidas joonistada Triibu-Liinet?

Võta silmapliats ja Triibu-Liine pilt ning joonista piirjooned nii täpselt, kui välja tuleb.

Võta pruun värv ja pintsel ning värvi ära Triibu-Liine ülemine osa. Seejärel võta näpu peale valget värvi ja tupsuta kõhu all ülespoole, kuni pruun ja valge kokku sulavad. Pintsli ja valge värviga tee saba triibud ning lisa nina otsa natuke roosat.

Võta must silmalainer või must värv ja tee piirjooned ning silmad ja kulmud.

Võta pintsel ja punane värv ning täida müts sellega. Kollasega tee mütsile kulinad.

Nüüd võid Triibu-Liinega mängida ja kujutada ette, et ta tormab tuules...

...kuni väsib ja esimesed kortsud hakkavad paistma.

Sünnipäevalaps ja näomaaling

Vahepeal on möödunud päikeseküllane ja sündmusterohke suvi. Oled uues klassis ja tunned ennast palju vanemana. Ka Triibu-Liine sai kevadel aasta võrra vanemaks, nüüd juba viieteistkümneseks. Septembris plaanib ta seda ka tähistada – ning mis võiks olla Triibu-Liinele parem kingitus kui see, et oskad teda joonistada, ja veel näo peale! Seekord kasutame ainult pintsleid ja näppe. Valikut minu tehtud töödest saab näha aadressil www.irisgrimm.net

Iris Müntel

Anna-Maria, kes võitis meie ajakirja näomaalinguvõistluse, tähistas sõbranna sünnipäeva selliste maalingutega, nagu võid näha pildilt.

Vello Salumets

AMERICAN BANDSTAND, FABIAN ja FRANKIE AVALON

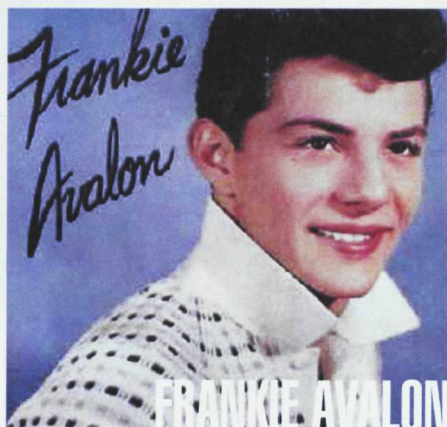
AMERICAN BANDSTAND

1950ndate lõpus oli algupärane rock'n'roll triivinud praktiliselt karile. Elvis Presley saadeti kaheks aastaks sõjaväkke ja kui ta sealt naasis, märkas publik, et nende iidol on roki asemel hakanud lõõritama estraadimuusikat. Kuninga eemaloleku ajal temalt krooni haaranud Jerry Lee Lewis võis pärast skandaalset abielu oma 13-aastase nõoga õnne tänada, et sai üldse karjääri jätkata. Noored tüdrukud olid probleemiks ka Chuck Berry, kes sattus kaheks aastaks vanglaseinte vahel. Altkäemaksuskandaaliga lõppes USA tuntuima raadiohääle, diskor Alan Freedi karjäär. Buddy Holly ja Richie Valens olid hukkunud lennuõnnetuses, Eddie Cochran suri autoavariis ja autoõnnetus katkestas pikaks ajaks ka Carl Perkinsi karjääri. Little Richard oli taevas venelaste sputnikut nähes oma teemantsõrmused merre visanud, 7 Cadillaci maha müünud, usumeheks hakanud ning jätkas karjääri vaid gospelite laulmisega.

Selline olukord rahuldab täielikult traditsioonilisi lööklaule tootvaid suuri plaadifirmasid. Sarnaselt 50ndate algusega oli neil taas võimalus valmis nikerdada kontrolli all olevat valgete muusikat, mis kedagi ei riivanud. Algupärane põnev ja pulbitsev rock'n'roll oli lahjendatud tavaliseks teismepopiks. Plaadifirmad hakkasid oma katuse alla otsima uusi noori sobivaid lauljaid. Nendega salvestati rütmikaid laule, mida turustati rock'n'rolli pähe. Seega polnud muusikapoliitikas enam sõnaõigust katsetushimulistel noortel talentidel, vaid plaadimaterjale tootsid suurfirmade palgal olevad laululoojad. Sobivaid esitajaid hakkasid jahtima firma poolt palgatud talendiotsijad, kelle tähelepanu oli pööratud rohkem tähekanidaadi väljanägemisele ja käitumisele kui tema vokaalsetele võimetele. Seda viimast püüti korvata võimsa reklaami abil ja siin mängis kesket rolli tollane populaarne telesaade "AMERICAN BANDSTAND".

See Philadelphia WFIL-raadiojaamast transleeritud noorteshow mõjutas 50ndate lõpul ja 60ndate algul mitte ainult tohutu hulga USA teismeliste muusikalist maitset, vaid ka moodi üldse. Lisaks õpetati noortele neis telesaadetes uusi moetanse nagu „The Slop“, „The Hand Jive“, „The Bop“, „Calipso“ jne. „American Bandstandi“ esimene saade läks eetrisse 5. augustil 1957 ja juba aasta hiljem oli see korra nädalas õhtuti kaks tundi eetris olnud show nähtav üle terve USA. Arvati, et tippaegadel ületas vaatajaskond 40 miljoni piiri. Saatejuhiks oli 26-aastane klanitud väljanägemisega, tõelist rock'n'rolli ning rütmiblusi mitte salliv Richard W. Clark ehk **Dick Clark**. Ta oli tulnud raadiojaama tööle juba 17 aastaselt, tegutsedes seal müügiagendina ning muusikasaate abilisena.

„American Bandstand'i“ algidee oli üsna lihtne. Dick Clark, kes sai kiirelt hüüdnimeks „Ameerika Vanim Teismeline“, tutvustas studiosse kutsutud nn. „korralikele noortele“ vastilmunud plaate, kes neid kuulates kaamera ees uusimaid moetanse kaasa vehkisid tantsida. Lugude vaheajal võttis Dick

Clark stuudiokülastelst lühiintervjuusid. Iga kord oli stuudiosse kutsutud ka artiste, kes kaamera ees suud maigutades laulmist imiteerisid.

Ka "American Bandstandi" muusika oli valitud kindla suunitlusega, mistõttu said äärmiselt harva esinemisvõimaluse näiteks Little Richard, Chuck Berry, Jerry Lee Lewis ja muud tõelised rokilauljad. Selle asemel üritati suunata noorte muusikalist maitset turvalisse estraadilikkude voolu. Mis puudutab Dick Clarki, siis aastakümne vahetusel esitati talle süüdistus altkäemaksu vastuvõtmises: selgus, et Clark oli kõigi nelja Philadelphia plaadifirma üks omanikest. Clark pääses siiski hoiatusega. Rõõmustamiseks aga põhjust ei olnud, sest "American Bandstandi" kuldaeg hakkas läbi saama. Lõpliku hoobi sellele andis 1964. aastal Briti biitbändide invasioon USA-sse. Dick Clark ei uskunud iial, et The Beatles toob turule täiesti uue muusikastiili ja jättis ansambli oma saatetes üldse tähelepanuta. Tulemuseks aga jättis suur osa USA noori televaatajaid Clarki saatet peagi kuivale. Saade hingitses siiski 1989. aastani vaikselt edasi.

Kui lühidalt tutvustada paari artisti, kes tänu "American Bandstandile" saavutasid mingiks ajaks teismeliste iidoli staatuse, siis sobiks üheks neist magusa näoga **FABIAN**.

Fabian, õige nimega Fabiano Anthony Forte, sündis 6. veebruaril 1943 Philadelphias ja temast sai 50ndate lõpus koos Bobby Rydelli, Paul Anka, Ricky Nelsoni, Bobby Darini ja Frankie Avaloniga üks USA teismeliste iidol. Just Avalon oli see, kes tutvustas Fabiani Chancellor-plaadifirmale. Firmaomanik kuulas noormehe üle ja arvas, et too võiks olla sillaks Elvis Presley ja Ricky Nelsoni vahel just oma väljanägemise poolest. Laulmisoskus jäi teisejärguliseks. Mees võttis lavanimeks Fabian ja plaadistas kiiruga paar singlit, kuid need kukkusid läbi. Fabiani läbimurdehitiks kujunes "I'm A Man", kus laulja üritas ahvida Elvis Presleyt. Singel äratas huvi ja laul jõudis 1959 Billboard-tabelis 39. kohale.

Fabiani karjääri plusspoolele aastatel 1959-60 võiks kanda 7 TOP 40 hitti, muuhulgas 10 hulka jõudnud "Turn Me Loose", "Tiger" ja "Hound Dog Man". Kindlasti mängisid edus suurt rolli esinemised „American Bandstandis“. Tema karjäärile pani põntsu 1960. a. üles kerkinud skandaal, kui leiti, et Fabiani lauluhääl on üritatud plaatidel üleliia parandada. Peale laulmise võttis Fabian vastu ka pisirolle filmides ja TV-seriaalides, mis tipnes lõpuks alasti poseerimisega liha reklaamivates ajakirjades.

Teiseks "American Bandstandist" tuule tiibadesse saanud noorteiidoliks oli **FRANKIE AVALON**.

18. septembril 1939 sündinud Frankie Avalon, õige nimega Francis Thomas Avallone, esindas ehk kõige tüüpilisemat 50ndate lõpu Ameerika teismeliste iidolit. Philadelphias, itaallaste kvartalist pärit Frankie oli hea väljanägemisega, kuid üsna kesiste võimetega laulja, kelle repertuaar koosnes magusatest ballaadidest. Avalon kuulus samasse seeriasse selliste iidolitega kui Bobby Vinton, Brian Hyland, Bobby Vee, Ricky Nelson, Bobby Rydell ja Fabian. Kolleegidest erines Avalon selle poolest, et teda ei leitud TV talenditsimissaatest, vaid Frankie oli enne lauljakarjääri alustamist juba aastaid tegutsenud professionaalse muusikuna.

12-aastaselt hankis poiss pandimajast odava trompeti ja juba aasta pärast pääses ta üsna kuulsasse džässorkestrisse. Tantsusaalides mängiv imelaps pani huvituma plaadifirmade esindajaid ja peagi salvestas Avalon portsu instrumentaalpalasid kuulsale RCA-firmale.

1957 pakkus Frankie tuttav naabrimees, muusikamänedžer Bob Marcucci noormehele välja võimaluse salvestada üks lauluga sooloplaat. Esitamiseks valiti "Dede Dinah" mille Frankie Avalon laulis katsetuseks nalja parast linti endal nina kinni pigistades. Kohe taipas Marcucci, et sel moel saavutatud nasaalne heli on just "see miski", millega Avalon võiks läbi lüüa. Mänedžer teadis, mida tegi, sest "Dede Dinah" tõusis 1958. aasta algul Billboardis 7. kohale ning singlit müüdi üle miljoni eksemplari. Sama nippi kasutas Frankie ka järgmiste singlite salvestusel. Üheks neist oli Ed Marshalli uhiuus pala "Venus", mille ettekanne toimus telesaates "American Bandstand". Pärast esinemist teatas Avalon, et "Venusest" peab saama esikohahitt. Nii ka juhtus: 9. märtsil 1959 tõusis "Venus" viieks nädalaks USA edetabeli tippu. Sama aasta lõpuks oli lauljal ette näidata veel üks esikohahitt "Why" ja lisaks veel kolm TOP10-sse pääsenud singlit. Oleks võinud arvata, et edaspidine tee kulgeb Frankie'l kui lepase reega, kuid järsk allaminek saabus kiiremini, kui võis oodata. 1960 sai Avalone menutabeli TOP40 hulka veel neli singlit, kuid need jäid tabeli sappa.

Tänapäeval tegeleb Frankie Avalone peamiselt medikamendiäri. Samas üritab ta taas laulmisega kõita uut noort publikut, esinedes koos omaaegsete teismeliste iidolite Bobby Rydelli ja Fabianiga kontsertprogrammis "Golden Boys of Rock'n'Roll".

Looduslaager Tuhala Nõjakaevu juures

Oru Avatud Noortekeskuses toimus 16. – 18. juunini looduslaager, mille eestvedajateks olid noored Eesti Award'ist. Osalejaid oli Orust, Koselt, Paliverest, Ravilast, Kohilast ja Tallinnast. Esimesel laagripäeval andis loodusainete õpetaja Kaisa Koppel põhjaliku ülevaate keskkonnaga seonduvatest probleemidest, juhtides tähelepanu asjaoludele, millele tuleks kergesti haavatava karstiala ökosüsteemides konkreetselt keskenduda. Õhtupoolikul tegime koos loodusõpetaja Heidi Haggiga rännaku Orus ja Tuhalas, arutasime inimese ja looduse vastastikuseid suhteid. Järgnesid päevad arutelude ja töötubadega. Põhjaliku ülevaate karstialast ja selle võimalikust hävingust kavandatava kaevandustöö tulemusel saime pikemal ekskursioonil, kus teejuhiks oli Tuhala Looduskeskuse juhataja Ants Talioja. Üks õhtu oli sõpradega Viikingite külast, kes tutvustasid meie kaugete esivanemate seoseid viikingiaja kultuuriga. Saime ka ise harjutada toredaid võitlusmänge. Ühe pärastlõuna veetsime sportides.

Sellise toreda laagri korraldamise mõte oli meil olnud terve möödunud kooliaasta.

Noortekeskuses tegutses õppeaasta jooksul loodus-sõprade ümarlaud, mille põhiteemaks oli Nabala karstialale planeeritavate paekaevanduste rajamine põhjavee kihtide alla ja sellest tulenev oht puhtale joogiveele.

● Tuhala Nõjakaevu Sõpruskond

Nõjakaevu läheduses on palju tuhandete aastate vanuseid muistseid asulapaiku. Meie kauged esivanemad suhtusid loodusesse suure armastuse ja aukartusega. Nad uskusid, et ohverdades maahaldjatele, on nende elu õnnelikum. Mures ja rõõmus mindi allikale, ohvrikivi juurde ja pühasse hiide. Hoolimatus ja ükskõiksus looduse suhtes oli lubamatu, sest neil kaugetel aegadel inimesed teadsid, et see võiks olla hukatuslik. Loodust austati ja armastati. Pidevalt uuenevat ja muutuvat looduses tõlgendasid inimesed endale tunnusmärgidena kõigis oma tegevustes.

Läbi aegade on olnud suursündmuseks Nõjakaevu keemine. Me ei tea, millist tähendust omistasid inimesed selliste loodusnähtustele tuhandeid aastaid tagasi. Tänapäeval on Nõjakaev üks unikaalsemaid loodusnähtusi terves Euroopas, mida tulevad uudistama inimesed isegi ookeani tagant. Nõjakaevu keemine on oodatud, aga haruldane sündmus ka kohalikele. Sellel talvel ja kevadel rõõmustas Nõjakaevu inimesi pärast nelja- aastast vaheaega kaks korda. Nabala karstialal on üheksa maa-alust jõge, mille suurvett võime näha Nõjakaevu keemisena ja Virulase koopa juurde moodustuva järvena.

Looduslaagri töötubades arutasime, mis saab siis, kui tõepoolest rajatakse kaevandused, mille tagajärjel Nõjakaev väidetavalt ei hakka enam kunagi keema ja poolesaja maa- pidamise kaevud jääksid ilma veeta. Hävineks sinne ürgne loodus oma paljude kaitsealuste taime- ja loomaliikidega. Karstiala on oma olemuselt väga habras ja tundlik ökosüsteem. Kuna laiaulatuslik karstiala, mis hõlmab ühtlasi seda piirkonda, varustab veega ka Ülemiste järve, siis...

Aruteludesse ilmusid ka sünged visioonid, sest kindlasti ei tahaks keegi meist legendaarset Lindakivi näha liivalagendikul.

Otsustasime sügisel jätkata keskkonna ja loodushoiuga seonduvat tegevust mitmete projektidena, milles osaleksid noored erinevatest Eestimaa paikadest. Me ei tahaks, et Eesti jääks ilma puhta joogiveeta, et häviks meie metsad. Meie maal on palju ilusat puhast loodust, mida on vaja hoida, et seda nautida, sellest rõõmu tunda, jagada seda külalistega teistest maadest.

Peaksime leidma endas jõudu ja julgust, hoidmaks oma põhiväärtusi viikingite vaprusena.

Joonistas Sergei Belozjorov

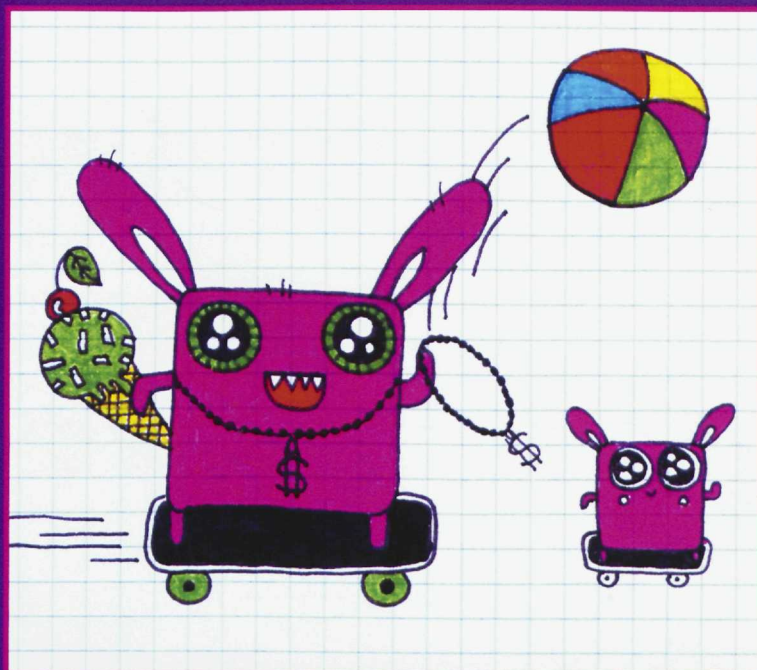
Täpsus visetes ja matemaatikas!

Kangelasjänes Kaur Kapsaste on kõva korvpallituus, kes seab endale kõrgeid eesmärke. Nüüd otsustas ta kapsaste korviloopimisega saavutada täpselt 100 punkti. Missugused kapsad peaks ta selleks korvi viskama?

Kuidas on kõige parem jäneseid püüda?
Mine puu taha ja tee porgandi häält!

Mis on läbipaistev ja lehkab porgandi järele?
Jänese puups.

Mille poolest erinevad porgandid uusrikaste lastest?
Porgandeid on kasvatatud.

Miks porgand vajab advokaati?
Kuna ta satub alatasa supi sisse.

Õpetaja: Juku, miks sa oma joonistatud jänese punaseks värvisid?
Juku: Seepärast, et sellel jänesel on porgandi-allergia, õpetaja!

RACERS

PE $\frac{B}{2}$ 1378 2009,9

Inerts mootoritega
või stardikiirenditega
võimsad autod on
võidusõiduks valmis.
Kolm, kaks,
üks... Läks!

Auhindadeks
erinevad
LEGO komplektid!

Kombineeri neid, et
meisterdada uus lahe
võidusõiduauto!

Missugusest komplektist saad ehitada kaks
mootorratast korraga? Kas

8186 8163 8167

Nimi

Address

